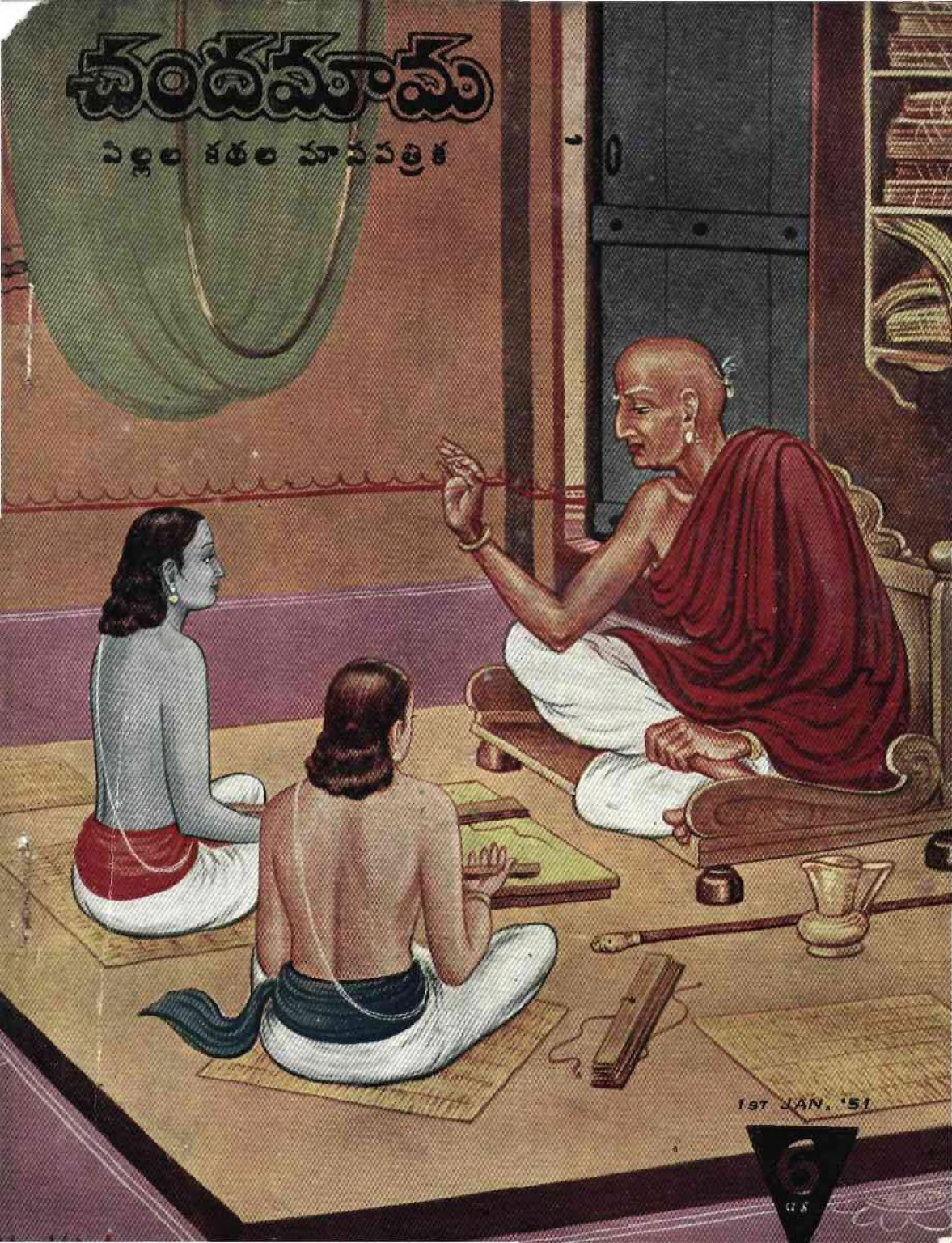

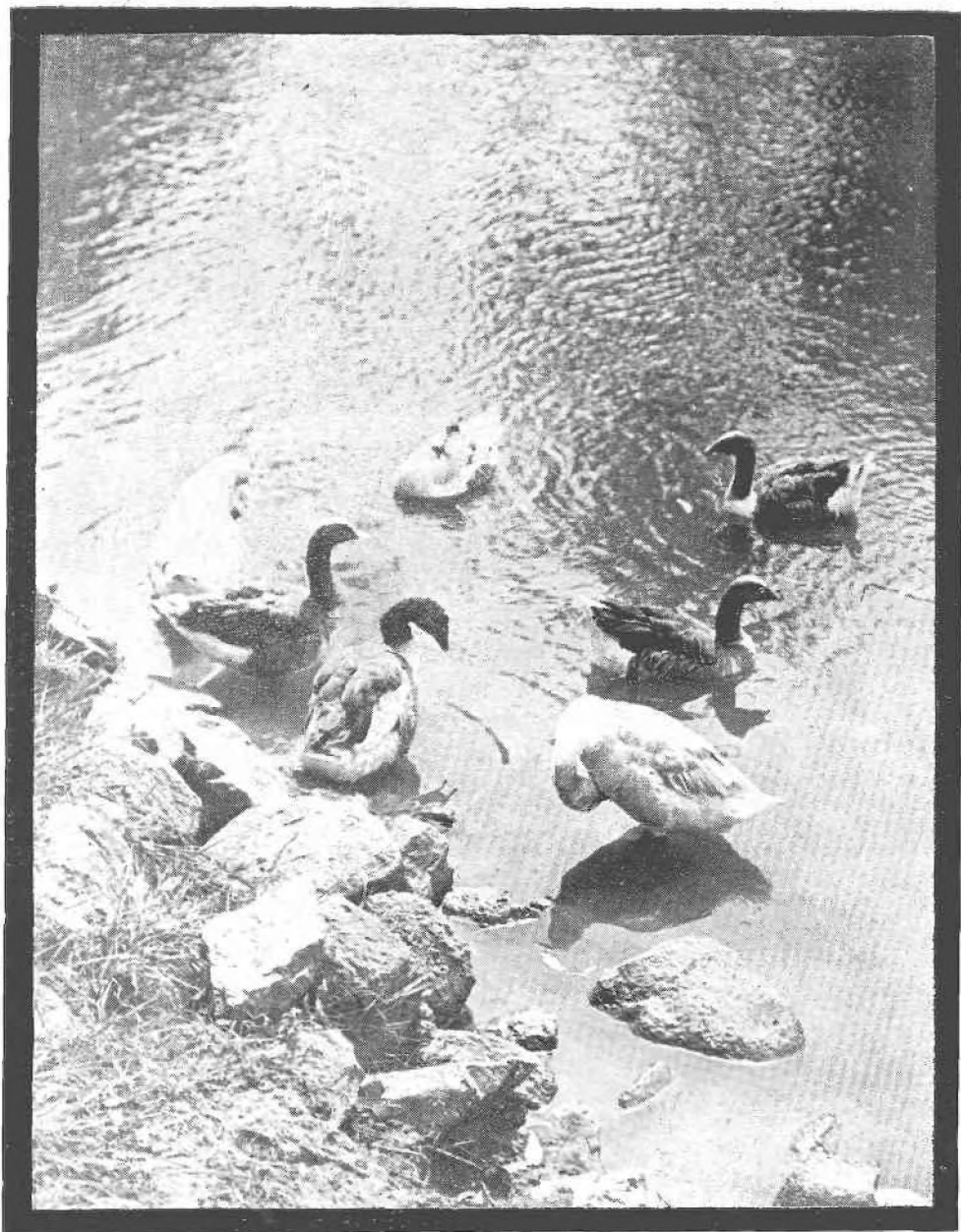
చందమామ

పెళ్లం శతం మానవత్రిక

1st JAN, '51

Chandamama, January '51

భాతుల యాత్రలు

Photo by N. Ramakrishna

అచితవ్యరంగాల విడుదల...

అమూల్య పరిమళ పాల్

ఆకాశరాజు

గారి నాథ రామ్... కుమారి.. జూనియర్ లక్ష్మీరాజ్యం... మైమమత... కనకం.
రంగా రావు... శ్రీరామ మూర్తి... వంగర... ఆర్.కె.రావు.

డైరెక్టర్ జె.ఎస్. కథాకల్పన, కవితామూర్తి.. విశ్వనాథ సత్య-
నారాయణ.

రిలీజ్ సరస్వతి టాకీ థీయేట్రులు

చందమామ

ఈ సంచికలో యివి
చదువుకోండి

విషయము	పేజీ
పిసినిగొట్టు	... 10
కుట్టికన్ను పుట్టినరోజు	... 13
విచిత్ర కవలలు	... 17
తుమ్మెదల మెట్టు	... 25
పత్తివతల సభ	... 29
పండితరాయలు	... 33
మానుపెట్టె	... 39
కండాతి కల్పతరువు	... 42
ఎందుకో తెలుసా ?	... 47
పిల్లల పెంపకం	... 50
ఇంద్రజాలం	... 52

ఇవన్నీ గాక బొమ్మల పజిలు,
ముగ్గులు, చిక్కు బొమ్మలు,
ఇంకా, ఇంకా ఎన్నో వున్నాయి.

చందమామ అఫీసు
పోస్టుబాక్సు నెంబరు 1686
మద్రాసు . 1.

ఆరోగ్యానికి, రుచికరానికి

పూజలకు, వివాహాలకు

గడియారం మార్కు

కర్పూరము

ఉపయోగించండి

గోపాలజీ చాంపక్కి కర్పూరం
హిందూ మతానికి ప్రతీకగా ఉపయోగించుటకు

శ్రీ బి. వి. రామానందంగారి అధ్వర్యాన తయారగుచున్న
మార్గదర్శకమగు మహోజ్వల చిత్రము

గొల్ల పిల్ల

(తెలుగు)

అత్యద్భుతమగు కథావస్తువు,
ఒడలు జలదరింపజేయు ఘట్ట
ములు, తహతహ పుట్టించు సన్ని
వేశాలు, మధురాతిమధురము
లైన ప్రణయ దృశ్యాలు.

★

నిర్వహణ, దర్శత్వం :

శ్రీ బి. వి. రామానందం

వివరాలకు :

కంఠ, చిత్రారు, దత్తమండలాలు :

రాధా కృష్ణ ఫిలిమ్సు, రాజమండ్రి

తండ్రి : "రాధాఫిలిమ్సు"

బెలిఫోన్ : 96

UMA 607
6000 Ring
No. 2-12-0

UMA 728
8000 Ring
No. 2-12-0

రు. 500 బహుమానము ఉమా గోల్డు కవరింగు వర్క్సు

ఉమా మహల్ :: మచిలీపట్నము
ఉమా గోల్డు కవరింగు వర్క్సు పోస్టాఫీసు.

అనలు బంగారు రేకు లోహముపైన అంటించి (Gold Sheet Welding on Metal) తయారు చేయబడినవి. కాదని రజావు చేసినవారికి రు. 500 బహుమానమివ్వబడును. మేము తయారు చేయు ప్రతివస్తువు ప్యాకింగు పైన "ఉమా" అను ఇంగ్లీషు అక్షరములు గుర్తించి కొనవలెను. బంగారు వన్నె 10 సంవత్సరములు గ్యారంటి.

పరీక్ష చేయగోరువారు ఉమా అభరణములను మహాద్రావకముతో వేసిన 5 నిమిషములకే బంగారము రేకు వెడలివచ్చును. ఈ విధముగా పరీక్ష చేసినవారు అనేకమంది మాకు నర్తిపితేట్లు ఇచ్చియున్నారు. 800 డిజయినలు గల క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును. ఇతర దేశములకు క్యాటలాగు ధరలమీద 25% అధికము.

N.B.—వస్తువుల వి. పి. పార్శిలు చార్జి 0-15-0 మాత్రమే అగును
Tel: "UMA" MANULIPANAM.

డోంగ్రే గారి

బాలామృతం

బలహీనమైన బిడ్డలకు వృద్ధియున్ను.
పండ్లు మొలిచేటప్పుడు అయ్యే విరేచనములు
వీరిని, బలమును అరోగ్యము నిచ్చును.

K. T. Dongre & Co, BOMBAY-4

'చందమామ' కు ఏజెంట్లు కావాలి

ఏజెంట్లు లేనిచోట్ల ప్రతి ఊరూ చిన్న చిన్న
ఏజెంట్లు కావాలి. మీరు ఏజెంటుయి కొద్ది
కాపీలుకూడా తెప్పించుకోవచ్చును. మీరు
ప్రతినెలా 2-0-0 పంపుకూ వుంటే మీకు
7 కాపీలు పంపుకాము. ఈ పద్ధతిని మీకు
ప్రతినెలా 0-10-0 లాభం వుంటుంది.
పూర్తివివరాలకు ఇలా వ్రాయండి.

చందమామ ఆఫీసు,
పోస్టుబాక్సు నెం. 1686, మద్రాసు-1

నమ్మక! . . .

అత్యుత్తమమైన టాయిలెట్ సబ్బులో
ఏమేమి మీరు కావలెనంటారో, అవన్నీ
మైసూరు శాండల్ సబ్బులో
కలవని నమ్మకముగా చెప్పగలము

ప్రతినోట దొరుకును

గవర్నమెంటు సోప్ ఫ్యాక్టరీ
బెంగుళూరు

ఆంధ్ర ఇన్నూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

ప్రధాన కార్యాలయం : మచిలీపట్నం.

భీమా వ్యాపారములో 25 ఏండ్లుగా అతి సమర్థతతో డిగ్విజయముగా
7,00,000 పాలసీదార్లను సేవించి రజతోత్సవమును జరిపిన సంస్థ

అమలు జరిపిన వ్యాపారము మొత్తము రు. 8 కోట్లు
జారీ చేయబడిన మొత్తము రు. 1 కోటి, 65 లక్షలు
సాలీనా రాబడి రు. 40 లక్షలకు పైన
చెలింపబడిన మొత్తము రు. 45 లక్షలు

జీవిత భీమాతోపాటు అగ్ని, మోటారు, నౌక ప్రమాదములకుకూడా పట్టాలివ్వబడును.

మా బ్రాంచి ఆఫీసులు :

మదరాసు, బొంబాయి, కలకత్తా, నాగపూరు, డెల్లీ, బెంగుళూరు, బెల్గాం,
అనంతపురం, శికింద్రాబాదు, కోయంబత్తూరు, బరంపురం, ఎర్నాకులం,
విజయవాడ, గుంటూరు, జంపెర్పురము, విశాఖపట్టణము, మంగళూరు,
రాజమహేంద్రవర, దిబ్రుగర్ (అస్సాం)

4 గోల్డన్ బంగారు నగలు రూ. 5-14-0

ప్రీలు చూచినయెడల సంతోషపడుదురు. క్రొత్త అందమైన తకములు, గోల్డన్ బంగారుతో కట్టబడినది. గ్యాతంటి. ప్రతిదినము ఉపయోగించినను అనలు బంగారు నగలవలె ప్రకాశించును. అన్ని మతములవారు ఉపయోగించవచ్చును. ధనవంతులు చాల ప్రీతిగా ఉపయోగించెదరు. 4 అభరణముల వివరము. జత బంగారు డ్రైమన్ గాజాలు 1 జత చంద్ర రేఖ స్టార్ లోలకులు. 1 డ్రైమన్ 9 రాళ్ల ఉంగతం 1 సినిమా జ్యోతి నెకలేస్ చెను, 4 అభరణముల సెట్లతో నహరు. 5-14-0 అన్ని అభరణములు, ప్రస్తుత నాగరికము ననుసరించి, రాత్రి కాలమందు రవ్వలువలె ప్రకాశించును.

సుష్మా అండ్ కంపెనీ, పిస్టు బాక్సు నెం. 89, మద్రాసు - 1

SHUSHMA & COMPANY, GOLDEN JEWELLERS, P. O. Box 89, Madras-1

మిత్రాంజనం

మిత్ర ఫార్మసీ లిమిటెడ్ - తెనాలి

సైపెర్

సైపెర్ వర్క్స్ - తెనాలి

A SCIENTIFIC ADJUNCT...

Albo-Sang

FOR BALANCED NUTRITION

Price Rs. 1/2; 2/- & 7/8.

J. & J. DeChane

RESIDENCY ROAD, HYDERABAD - Dn.

మీ మామూలు ఆహారమునకు ఇది ఒక శాస్త్రోక్తమైన చేర్పు. అల్బో-శాంగ్ గొప్ప గుణమునిచ్చి. తరతముగ పని చేసే మధురమైన టానిక్. దీని వాడుకచే అగ్ని మాంద్యము పోవును, రక్తము వృద్ధి అగును, తూకము పెచ్చును. ఇది విల్లలకు, పెద్దలకు ఒక్క విధముగా గుణమునిచ్చును.

నరసూన్ కాఫీ

నరసూన్ కాఫీ

విజయ వారి

పాతాళ భైరవి

మహత్తర వీరోచిత ప్రేమ గాథ...

డైరెక్టర్

K.V. రెడ్డి, B.Sc (HONS)

Produced by - NAGIREDDI CHAKRAPANI ...

చందమామ

సంచాలకుడు : చక్రపాణి

ఈ నెలలో మనకు సరదానిచ్చే పెద్దపండగ వస్తున్నది. పండగ మూడు రోజులు—భోగి, సంక్రాంతి, కనుము. భోగినాడు చెత్తా చెదారమూ భగభగ మండే జ్వాలలలో వేసి భస్మం చేసి, ఇళు పరిశుభంగా ఉంచుకొంటాము. సంక్రాంతి అనగా సంక్రాంతిపురుషుణ్ణి సమారాధనచేసే గొప్ప పర్వం. రెనివార్తైనా ఆరోజున వైభవంగా గడపాలె నని ప్రయత్నిస్తారు. దీనినే ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలం ప్రవేశించడమంటారు. పోతే మూడవరోజు కనుము పశు పుల పండగ. దీన్ని అరవవారు 'మాట్టు పొంగలి' అంటారు. ఈ నాడు పవిత్రమైన గోపూజ జరుగుతుంది. ముఖ్యంగా నేపాళదేశంలో పిల్లలూ, పేరంటాళ్లూ చేరి పశుపులకు పసుపు కుంకుమలు బొట్టుపెట్టి, ప్రదక్షిణలు చేసి, వాటిని భక్తితో ఆరాధిస్తారు. ఇన్నిన్ని సంతోషాలను సమకూర్చే శుభప్రదమైన సంక్రాంతి సమయంలో పిల్లలకూ పెద్దలకూ చందమామ జేజేలు!!

పిసినిగొట్టు

ఒక ఊళ్లో ఉన్నాడొక
పిసినిగొట్టు పావుకారు.
అతనివద్ద చాలాధన
ముందని ఊళ్లో పుకారు.

కాని అతడు పిల్లకైన
బిచ్చం పెట్టడు ఎన్నడు.
తాను తినడు కడుపారా
ఇంకొకరిని తిననివ్వడు.

పెళ్లాంబిడలా లేరు
దానధర్మమా చేయడు
బంగారంకొని చాలా
పాతరవేశాడాతడు.

పిల్లకైన తెలియకుండ
రోజు పాతరున్నదారి
వెళ్ళిచ్చేవాడాతడు
తప్పనిసరి ఒక్కతూరి.

ఇట్లుండగ దొంగ ఒకడు
కనిపెట్టా డతని కిటుకు.
'బలే ఛాన్సు దొరికిం'దని
అనుకొన్నాడు తనమటుకు.

రచన :
“బైరాగి”

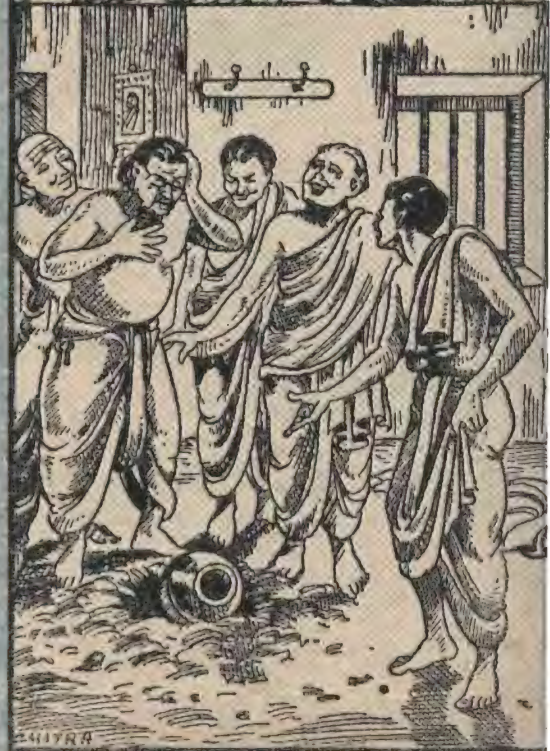
ఒక్క రాత్రి వచ్చి అతడు
మెదలకుండ పాతరలో
బంగారం కొల్లగొట్టి
పోయాడెంతో త్వరలో.

ప్రాధున్నే పిసినిగొట్టు
వస్తే ఇంకేమున్నది?
ఘొల్లున విడవసాగా
డింక పిచ్చివాని పగిది.

ఎవరో ఇదిచూసి ఎందు
కేడుస్తున్నా వనగా
ధనమంతా పోయిందని
అన్నా డందరు వినగా.

ధన మున్నప్పుడు దాన్నేం
చేశా వన్నారు వారు.
‘రోజూ చూసేవాడిని’
అన్నా దా పావుకారు.

‘ఇంకేం, ఆ డబ్బు బదులు
చూడిక ఖాళీపాతర’
అని, ఎవరో ఒక రనగా
ఫక్కున నవ్వా రందరు.

వదినతో సరసాలు

“మహేశ్వర్” (మద్రాసు.)

అటల్లోను అంటిపండు పాటల్లోను వనసపండు
మాటల్లోను మా వదినా మామిడిపండు !
అన్నా తెచ్చిన గోవాపళ్లూ కావాలంటుంది
అత్తా తెచ్చిన మినపాసున్నీ మెక్కానంటుంది !
వదినా వదినా వరాల వదినా కదలానంటుంది
దాగుడుమూతా లాడాలంటే మెదలానంటుంది !
అన్నావెంటా షికారుకైతే వదలానంటుంది !
కొత్తా మొగుడూ పలకారిస్తే సిగ్గూ పడుతుంది
కొంచెం కొంచెం మచ్చికచేస్తే వెత్తాపడుతుంది !
అడబడుచులు తియ్యారిస్తే తీపిగ చూస్తుంది
దాగుడుమూతా లాడినరోజులు మరిచేపోతుంది !
అత్తాచెప్పిన కొత్తాపనులు చేయానంటుంది !
మామా కోరిన పిండివంటలు వండానంటుంది !
వదినా వదినా వరాలవదినా పలకారిస్తావా ?
కొత్తా మొగుడి పేరేమంటే కోపాగిస్తావా ?
వయ్యారి వదినా జంగరమెంతో కావాలంటుందీ
పరాల వదినా సింగరమెంతో చేయాలంటుంది !
మితారి వదినా గారాబమంటే మిడిసీపడుతుంది !!

చెన్నపట్నం పాతమాంబళంలో సేతు రామయ్య అనే ఆతడొకడున్నాడు. ఆతనికి ఎళుంబూరులో ఏడు, తొండియారుపేటలో తొమ్మిది, పరశువాకంలో పదీ, ముత్యాల పేటలో మూడూ, మొత్తం ఇరవై తొమ్మిది ఇళ్లున్నాయి.

ఆతను నెలనెలకి వెళ్లి ధరాణా కూచుని నిక్కచ్చిగా బాడుగ వసూలు చేసుకురావటమేగాని ఆ యిళ్లల్లో వేటకీ కూడా మరామత్తు చేయించినపాపాన్ని పోయేవాడుకాదు. పైగా ఇళ్లగిరాకి రావటంతో ప్రతియింటికీ బాడుగ హెచ్చుచేసి వేశాడు. 'ఇవ్వలేము' అన్నవాళ్లని 'ఖాళీ చేసి పొండి' అన్నాడు. ఎవళ్ళయినా ఒక వేళ ఎదురుతిరిగినట్లయితే వాళ్ల వాటాలో ఎలక్తీ తీగలు తెంపి, కుళాయి గొట్టాలు లాగివేసి ముప్పుతిప్పలూ పెట్టి మూడు చెరువుల నీళ్లు తాగించి వదిలేవాడు.

సేతురామయ్యకు చాలా ఇళ్లు ఉండటంచేత అద్దె వసూళ్లలో ఎక్కడ ఏయిల్లు మరిచిపోతానో అన్నభయంకొద్దీ అతడోపని చేశాడు. తన ఇరవైతొమ్మిది యిళ్లల్లోనూ కాపురాలున్నవాళ్ల జాబితా ఒకటి చిరునామాలతో సహా తయారుచేసి ఉంచుకున్నాడు. ప్రతి ఆసామీ పేరుకీ ఎదురుగా ఆసామీ ఇవ్వవలసిన అద్దెమొత్తంకూడా రాసి ఉంచి, ఆ ప్రకారం వాళ్ళవద్దనుంచి నెలనెలా కచ్చితంగా బాడుగలు వసూలు చేసుకునేవాడు.

ఇలాగే ఓమాటు ఇంటింటికీ వెళ్లి అద్దె వసూలు చేసుకుని, ఆ నోట్లన్నీ జాబితాతో సహా తన మనీషప్పులో భద్రపరుచుకుని సరిగా మిట్టమధ్యాహ్నం మిడసరిలగ్నం వేళ యెళుంబూరులో ఎలక్తీ రైలెక్కి మాంబళం స్టేషన్లో దిగేడు. టిక్కెట్టు కోసం జేబులో చెయ్యి పెట్టేటప్పటికి చేతికి

టిక్కట్టు మాత్రమే తగిలింది కాని పర్పు కనబడలేదు !

సేతురామయ్య కాళ్ళు తేలిపోయి 'లబ్ లబ్' మన్నాడు. అంతా చుట్టూ మూగారు. ఎవరేం చెయ్యగలరు? 'పాపం ! సొమ్ము పోయిందిట' అంటూ ఒకమాటు సానుభూతి కనపరచి ఎవరి తోవన వారు పోయారు.

అతనంటే కిట్టనివాళ్ళు మాత్రం 'అన్యాయంగా గుంజుకున్న డబ్బు నిలుస్తుందటయ్యా? అలా కావలిసినదే శాస్త్ర' అంటూ అతని మోహంమీదనే అనేసి అక్కను తీర్చుకున్నారు.

ఎళుంబూరు స్టేషన్లో సేతురామయ్య ఎక్కిన రైలుపెట్టలోనే, పర్పు పోయే సమయానికి జేబుదొంగ కుట్టికన్ను ఉన్నాడు. కుట్టికన్ను తన జేబువైపు చెయ్యి పెడుతూవున్న సంగతి సేతురామయ్యకి తెలియనే తెలియదు. ఎప్పుడు ఎలా కొట్టివేశాడో, సేతురామయ్య జేబులోని పర్పుతో సహా కుట్టికన్ను, సేతు పెట్ట స్టేషన్లో దిగిపోయి, మరి కనపడకుండా మాయమయ్యాడు.

కుట్టికన్ను అలా వెళ్లి వెళ్లి యెవరూ లేరనుకున్న ఒకచోట ఆగేడు. ఎకాయెకిని యింటికి పోతే తీరిపోను ! కాని అత్రత కొద్దీ ఒక్కమారు అటూ ఇటూ చూసి, పర్పు తెరిచి రూపాయల నోట్లు లెక్క పెట్టడం మొదలెట్టేడు. అవన్నీ నూరేసి రూపాయల పెద్దనోట్లు కావటంచేత, అతని ఉత్సాహానికి మేరలేకపోయింది. ఆ సంతోషంలో కూనరాగాలు తీసుకొంటూ 'లాభం కలిగే...' అని ప్రారంభించి, "మూడు వందల ఎనభైమూడు!" అని లెక్కపెట్టి ముగించేటప్పటికి "ఎవరు? కుట్టికన్నేనా?" అనే మాటలు వినిపించాయి. వాడు ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగి చూచే

టప్పటికి పాలీసు సబ్‌ఇన్స్పెక్టరు దొరరాజు ప్రత్యక్షమయ్యాడు! ఇనస్పెక్టర్ని చూడటంతోనే వాడి అనందమంతా అణగారిపోయింది!

దొరరాజు ఆ పర్నూ, రూపాయల నోట్లూ చూచాడు. “ఏం కుట్టికన్నూ, ఓమాటు జైలుకు వెళ్ళొచ్చికూడా దొంగతనం మానలేదన్నమాట?” అన్నాడు. నోట్లతోబాటు ఇరవైతొమ్మిండుగురి చిరునామాలూ ఉన్న సేతురామయ్య జాబితా కనపడింది. “ఆ జాబితా యేమిటి, కుట్టికన్నూ?” అని అడిగేడు దొరరాజు. ఆ జాబితా యేమిటో కుట్టికన్నుకు మాత్రం యేం తెలుసు? తలవని తలంపుగా కుట్టికన్నుకి ఒక రక్షణోపాయం తోచింది!

“ఇనస్పెక్టరు గారూ, ఈ జాబితాలో ఉన్నవాళ్లంతా నా స్నేహితులండి. మీరే మనుకుంటున్నారోగాని, నేను ఇదివరకు మల్లెకాదు. జైల్లోంచి రావటంతోనే బుద్ధితెచ్చుకుని తుంటరి స్నేహాలు వదిలేసి మంచి సహవాసాలు చేశాను” అన్నాడు.

“సరే కాని, ఈ పర్నూ, రూపాయలూ ఎక్కడివి?” అని అడిగాడు ఇన్స్పెక్టరు. “ఎక్కడివేమిటి సార్, చెమటోడ్డి సంపా

దించాను, సార్. ఇదివరకు ఎవల్లేవళ్లవో పర్నూలు కొట్టేసి పాపం సంపాదించాను కదండీ? ఆ పాత పాపమంతా పోగొట్టుకోవాలనిపించి ‘ఏంచేస్తే బాగుంటుంది?’ అని ఆలోచించాను. నన్ను మంచిమార్గంలోకి తీసుకొచ్చిన యీ పెద్దమనుషులందరికీ ఓమంచి రోజు చూసుకుని కాస్త కాస్త సొమ్ము మనియార్థరు చేసేద్దామని తోచి, సొమ్ము కూడబెట్టాను. ఈవేళ నా పుట్టిన రోజు. ఇంతకన్నా మంచి రోజేముంటుంది? ఎవల్లేవళ్లకి ఎంతెంత మనియార్థరు కట్టదలుచుకున్నదీ ఈ జాబితాలో రాసిపెట్టుకుని, అనుకున్న ప్రకారం మని

యార్దరు చేసేద్దామని జాబితా, సామ్మా పట్టుకొచ్చాను” అన్నాడు కుట్టికన్ను.

ఇదంతా కుట్టికన్ను కల్పించిన కథ అని దొరరాజుకు తెలుసు. “నరే, పద. పోస్టాఫీసుకి!” అన్నాడు.

దాంతో కుట్టికన్ను తెల్లబోయాడు. కిక్కురుమనకుండా లేచి ఇనస్పెక్టరువెంట పోస్టాఫీసుకి వెళ్లి, ముక్కామొగం ఎరగని ఆ ఇరవైతొమ్మిండుగురికి జాబితాప్రకారం సామ్మంతా మనియార్దరు కట్టేశాడు! దాంతో సరిపోయిందా? పోస్టాఫీసులో గుమాస్తా మనియార్దరు ఫారాలలో సామ్ము సరిచూసుకుని, “మనియార్దరు కమిషనేదీ?” అన్నాడు. కమిషను మాటే మరిచి పోయాడు కుట్టికన్ను. దానిమాట జ్ఞాపకం ఉంటే, కమిషన్ మినహాయించే సామ్ము పంపివుండును! ఇప్పుడింక ఏమనుకుంటే ఏం లాభం? సొంత సామ్ములోంచి నాలుగు రూపాయల పైచిల్లరతీసి చెల్లించుకున్నాడు.

సేతురామయ్య ఇళ్లలో కాపురాలున్న ఆ ఇరవైతొమ్మిండుగురికి మనియార్దరు మర్నాడే అందేయి. ఆ కుట్టికన్ను ఎవరో, వాడు తమకు సరిగ్గా ఒక నెల అద్దెకు సరిపడిన సామ్మే ఎందుకు మనియార్దరు చేశాడో ఎవరికి బోధపడలేదు.

తరువాత సేతురామయ్య వాళ్లందరితోటి పర్సు పోయిన సంగతి చెప్పినప్పుడు వాళ్లలో కొందరు బుద్ధిమంతులు, సేతురామయ్యమీద ఉండే కోపంకొద్దీ ఎవడో అతని పర్సు లాగేసివుంటాడని తనసామ్ము మినహాయించుకొని, జాపితా పక్కారం సోదరభావంతో తక్కిన సామ్ము తమకు మనియార్దరు చేసి ఉంటాడనీ, ఊహించుకుని వూరుకున్నారు.

కుట్టికన్ను పుట్టినరోజు ఇలా గడిచింది. చేజిక్కిన సామ్ముకి టెక్కలోచ్చి యెగిరి పోవటమేగాకుండా పాపం, అతని స్వంత సామ్ముకూడా చెయివదిలిపోయింది!

7

[బారెడుగడ్డప జానెడుమనిషియొక్క మాయలో ఉదయనుడూ, నిశీదుడూ, సంధ్యా కుమారుడూ ఎలా ఒక్క కున్నదీ, ఆశ్చర్యత దై వివశాత్తు మాయలవాడికిటాకు ఉదయనుడు ఎలా కనిపెట్టగలిగింది అలునుకొనే వూరయికిదా ! తరువాత ఏమి జరిగిందంటే—]

మామూలప్పుడే సహజసిద్ధంగా సంధ్యకూ, నిశీదుడికి పగటివేళ కనుపించదుకదా ? అందుకు తోడు ఇప్పుడు గెడ్డవువాడు వాళ్లని మాయంచేశాడాయె! ఆ మాయవల్ల ఉదయ నుడు జానెడు మనిషిగా మారిపోవటమూ, మంచంపై పడుకొని ఉన్న గెడ్డంవాడు మామూలు మనిషి కావటమూ వాళ్లు తెలుసుకోలేకపోయారు. గెడ్డంవాడు ఏ క్షణాన లేస్తాడో, లేచి యింకేమి ప్రమాదం తెచ్చిపెడతాడో అని బేజారెత్తిపోతున్నారు. పైగా తమ సోదరుడేమయాడో అనే బెంగ ! గెడ్డంవాడి కిటుకు తనకు తెలిసిపోవటమే గాక, వాడిని మోసంచేసి తనుకూడా

వానిలా మారిపోయాను కదా అని ఉదయనుడు సంతోషించాడు. ఈ సంతోషంలో ఉదయనుడు తన సోదరుల సంగతే మరిచి పోయాడు. ఇప్పుడు ఉదయనుడి దృష్టి అంతా తన బేబులలోవున్న భస్మాలపైనే వుంది. ఈ భస్మాలూ, అంజనాలూ ఎందుకు ఉపయోగపడతయ్యా అని అలోచిస్తూ వుండగా యాధాలాభంగా సోదరుల సంగతి గుర్తుకు వచ్చింది. చూచాడు. ఏరీ వాళ్లు? ఉదయనుడికి ఏమీ పాలుపోయిందికాదు. ఏమీ చెయ్యటానికి తోచక ఆలాగే పచ్చార్లు చేస్తుండగా మెలకువ వచ్చి గెడ్డవువాడు లేచాడు. ఎదుట అచ్చగా తన స్వరూపం

'చందమామ'

తోనే ఒక చెయ్యిలేని ఉదయనుడు కనిపించేసరికి గెడ్డపువాడికి అంతా అర్థం అయిపోయింది. తన బంధారం బయటపడిందే అని లోలోపల మండిపోతున్నా పైకిమాత్రం కొంచెంకూడా కోపం కనబరచలేదు.

వాడు నెమ్మదిగా ఉదయనుడివైపుకి నడచివస్తూ, “మీరెవరో అసాధ్యులలాగా వున్నారే! ఇంతకాలానికి నా రహస్యం కనిపెట్టగలిగిన సమర్థులను చూడగలగటం నిజంగా నా అదృష్టమే అని భావిస్తున్నాను. ఐతే, దీనివల్ల మీకు కలగబోయే లాభం ఏమి లేదు. మీరు యిక్కడికి వచ్చిన పని ఏమిటో చెప్పితే నేను క్షణంలో నెరవేరు

స్తాను. నేనుండగా మీరు శ్రమపడటమెందుకు?” అని అంటూ, ఉదయనుడి మెడలోవున్న దండకోసం అనేకవిధాల ప్రాధేయపడి అడిగాడు.

అంత తేలికగా టోపీపడేవాడా ఉదయనుడు! “ముందు నా సోదరులను ఎక్కడ దాచావో చెప్పు, తరువాత సంగతి ఆలోచిద్దాం” అన్నాడు.

“ఎక్కడా దాచలేదు. ఇక్కడే వున్నారు. అదుగో నీ చొక్కా ఎడమజేబులో వున్న డబ్బీలోని నల్లని భస్మం అక్కడ చల్లు” అంటూ వాళ్లని మాయం చేసిన చోటు చూపించాడు. అలాగే ఉదయనుడు నల్ల భస్మం చల్లేసరికి ఒక్కసారిగా నిశీధుడూ, సంధ్యా ప్రత్యక్షమయ్యారు.

తర్వాత ఉదయనుడు “సరేకాని, నా చెయ్యి తిరిగివచ్చే మార్గం కూడా చెప్పు” అన్నాడు గెడ్డంవాడితో.

“దీనికి మందు నీదగ్గరే వుంది. చూడు నీ కుడిజేబులో పచ్చని అంజనపు డబ్బీ వుంది. అది తీసి మొండిచేతికి రాయి” అన్నాడు గెడ్డపువాడు.

ఉదయనుడు అలాగే చేసేసరికి తిరిగి మామూలుచెయ్యి వచ్చేసింది.

ఇప్పుడు ఉదయనుడికి తన జేబులో వున్న తెల్ల భస్మమూ, ఎర్ర అంజనమూ ఎందుకు ఉపయోగపడతయ్యో తెలుసుకోవాలని తొందర కలిగింది. గెడ్డపువాడికి అవి చూపుతూ “ఇవి దేనికి?” అని అడిగాడు.

గెడ్డపువాడు నవ్వుతూ, “ఈమాత్రం గ్రహించలేవా? నీ సోదరులని మాయం చేసింది ఈ తెల్లని భస్మంతోనే. నీ చెయ్యి మాయం చేసింది ఆ ఎర్రని అంజనంతో” అంటూ మర్మాలన్నీ బయటబెట్టాడు.

“మరేతే ఈ తువ్వాలు దేనికి?” అని ప్రశ్నించాడు ఉదయనుడు.

“దానివల్ల రెండు ఉపయోగాలు ఉన్నయ్. మీరు కోరుకొన్న ఆహారం ఏదైనా సరే మనసులో తలుచుకుని తువ్వాలు పరిచారంటే వెంటనే అది తయారవుతుంది. ఏవిధమైన వ్యాధినయినా యిది నయం చేస్తుందికూడా” అని చెప్పాడు గెడ్డపువాడు.

“అయితే మా కంటిచూపులలో భేదాలు మారిపోయేట్టు చేయగలదా ఈ తువ్వాలు?” అని మళ్ళీ అడిగాడు ఉదయనుడు.

“చూపులేమిటి, భేదాలేమిటి?” అని గెడ్డపువాడు అశ్చర్యంతో అడిగేసరికి, ఉద

యనుడు తను చీకటిలో చూడలేకపోవటం, అలాగే తన సోదరులు వాళ్లకు అనుకూలం కాని వేళలలో చూడలేకపోవటం వివరంగా చెప్పాడు.

అంతా విన్నతరువాత గెడ్డపువాడు, “ఓహో ఇదా సంగతి? మీ ముగ్గురికి మామూలు చూపు వచ్చే మార్గం చెబుతా కాని ముందు నా దండ నాకు యివ్వు, మరి” అన్నాడు.

కాని ఉదయనుడికి తెలుసు, ఏమాత్రం ఏమరిపున్నా గెడ్డపువాడు తమని ప్రాణాలతో వదలడని. అందువల్ల యుక్తిగా యిలా చెప్పాడు—“తాతా! మాకు చూపువచ్చే

మార్గం చెప్పి. ఇది వక్కటే మాకు మిగిలి వున్న కోరిక, ఇక్కడికి పడమటి దిక్కుగా పడి మైళ్ల దూరంలో ఒక గుహ వుంది. నీ దండ ఆ గుహలో వుంచి వెళిపోతాము. నీవు వచ్చి దానిని తీసుకుపోవచ్చు" అని చెప్పాడు.

ఆ దండ తనకు అయువుపట్టయి వుంది కనుక గెడ్డపువాడు ఈ యేర్పాటుకు పప్పు కొనక తప్పిందికాదు.

ఇంతలో నోడుడూ, సంధ్యా లేచి వచ్చి, "అన్నయ్యా! వీడి జీవానికి పడి మనం యింతవరకూ కడుపులు కాల్చుకునే వున్నాం. భలే అకలి వెస్తోంది. వీడి ఆ

తువ్వాలు మహాత్ము ఎంతవరకు నిజమో చూదాం!" అన్నాడు.

నిబానికి ఈమాట ఉదయనుడికి తోచనే లేదు. ఎప్పుడైతే సోదరులు ఈ మాట అన్నారో ఉదయనుడు రకరకాల ఫలాల పేర్లూ తలుచుకుని తువ్వాలు పరిచాడు. మరుక్షణాన తువ్వాలు నిండా నవనవ లాడుతూ రకరకాల పళ్లూ నిండి కను పండువుచేసినై. ఉదయనుడు కొన్నిఫలాలు తన సోదరులకిచ్చి, తాను కొన్ని తీసు కున్నాడు. కాని ఎన్ని తీసినా తువ్వాలుమీది పళ్లు తరగనేలేదు. అందుచేత, దుష్టు డైనప్పటికీ గెడ్డపువాడికికూడా కొన్నిపళ్లు పెట్టాడు.

కడుపునిండాక ఉదయనుడు తువ్వాలు మడిచి బేబులో వుంచుకుని "మరి ఇక మా చూపులు సరి అయ్యే మార్గం చెప్పి. చూపులు వస్తే మాదారిన మేము పోతాం" అన్నాడు.

అందుకు గెడ్డపువాడు "నీ దగ్గిరవున్న ఎర్ర అంజనం వుండచెయ్యి. ఆ వుండని ఈ నారపీచులో చుట్టి ముట్టించు. దానిలోంచి బ్రహ్మాండమైన పొగ వస్తుంది. మీరు ముగ్గురూ ఈ తువ్వాలు తలపైన కప్పుకొని

ఆ పాగ మీ కళ్లకి తగిలేట్టు చూడాలి. ఒక్క అయిదు నిమిషాలు అలా వున్నట్టే మీకు మామూలు చూపు వచ్చేస్తుంది” అని చెప్పాడు.

అలాగే ఉదయనుడు ఎర్ర అంజనం వుండచేసి ఆ వుండని నారపీచులో కట్టాడు. కాని నిప్పు ఎక్కడినుంచి తేవటం?

ఉదయనుడు ఏమి చెయ్యటమా అని ఆలోచిస్తుండగా గెడ్డపువాడు రెండు చెకుముకి రాళ్లు తెచ్చి నిప్పుచేసి అంటించాడు. నారపీచులోవున్న ఆ వుండ అంటు కోగానే బ్రహ్మాండమైన పాగ లేచింది.

ఉదయనుడు తన సోదరులనుకూడా తీసుకుని, ముగ్గురూ ఆ పాగలో కూచుని తలలపైన తువ్వలు కప్పుకున్నారు.

అయిదు నిమిషాల తరువాత ముగ్గురూ బయటికి వచ్చారు. ఒక్కొక్కళ్ల కళ్ల వెంబడి నీరు కాలువలా ప్రవహించి, కొంత సేపటికల్లా కంటితడి అరిపాయింది.

కాని, ఆశ్చర్య మేమిటంటే, తమకు మామూలు చూపు వస్తుందని యింతా చేస్తే గెడ్డపువాడు చెప్పినట్టు చెయ్యటంవల్ల చూపు రాకపోవటమే కాక, యిప్పుడు కనుగ్రుడ్లె మాయమైపోయినై.

ఉదయనుడు ఉగ్రుడైనాడు. “ఏమిరా దుర్మార్గుడా! ఇదేనా నీవు మాకు చూపులు తెప్పించటం?” అంటూ ఉరమసాగాడు.

అందుకు గడ్డవువాడు “తొందరపడకు బాబూ! మిమ్మల్ని మోసమే చెయ్యాలనుకుంటే ఈ రహస్యాలన్నీ చెప్పేవాడినా? అసలు పని ముగియందే అలా కేకలు వేస్తావెందుకు? ఇప్పుడు కనుగ్రుడ్డుకూడా లేవు కదా? నీ దగ్గిరవున్న ఆ పచ్చ ఆంజనం రెప్పలపైన రాచుకొని చూడు” అన్నాడు.

అలాగే ఉదయనుడు ఆ ఆంజనం కంటి రెప్పలపైన రాచుకునేసరికి మామూలుగా కళ్లు వచ్చేసినై. వెంటనే సోదరుల కళ్లకి

కూడా రాచాడు. వాళ్లకి వచ్చేసినై. తాను గెడ్డంవాడిపైన అనవసరంగా కోపపడ్డందుకు ఉదయనుడు నిగ్గుపడ్డాడు. రాత్రి వేళ అతప్ప చూపు కనిపించని నిశీధుడూ, సంధ్య వేళ తప్ప చూపు కనిపించని సంధ్యాకూడాయిప్పుడు చక్కగా చూడగలుగుతున్నారు. ఇందుకు వాళ్లు ఎంతో ఉప్పొంగిపోయారు.

అతర్వాత వాళ్లు తమ గుట్టాల్ని తెచ్చుకుందామని చెప్పి బయలుదేరారు. మొదట ముగ్గురూ అడవిలోకి వచ్చి అంతకుముందు గుట్టాల్ని కట్టేసిన చెట్టుదగ్గరికి చేరుకున్నారు. ఉదయనుడు తనదగ్గిరవున్న సల్లి భస్మం అక్కడ చల్లేసరికి యథా ప్రకారం గుట్టాలు రెండూ ప్రత్యక్షమైనై. వాటిని తీసుకుని వాళ్లు గుహలో దాచిన సల్లిగుఱ్ఱంకోసం వెళ్లి, దాన్నికూడా తీసుకుని గెడ్డంవాడి ఇంటికి తిరిగివచ్చారు.

అప్పుడు గెడ్డంవాడు—“మీ కోరికలన్నీ నెరవేరినట్టేకదా? ఇక మీదారిన మీరు వెళ్లండి. వాగ్దానం ప్రకారం నా దండమాత్రం ఆ గుహలో పదిలి వెళ్లండి మాట తప్పితేమాత్రం...” అని యింకా ఏమో చెప్పబోతుండగా నిశీధుడు అడ్డుతగిలి, “సరేకాని, అసలింతకూ, నీవెవరవు?

నిజానికి అది ఒక కుక్క కాదు.

చారినపోయే అమాయకులను ఎందుకిలా నిర్బంధిస్తున్నావు?" అని అడిగాడు.

అందుకు గెడ్డవువాడు, "ఆ సంగతి నేను చెప్పకూడదు. అది గొప్ప రహస్యం. అది వెల్లడించినట్లయితే నేను తలపగిలి చస్తాను. కనుక క్షమించండి" అన్నాడు.

సోదరులు ముగ్గురూ ఒక్కమాటగా వానిపైన సానుభూతి కనబరిచి, ఈరహస్యం గురించి అడగకుండా వదిలేశారు. తర్వాత వాళ్లు తమతమ గుఱ్ఱాలమీద బయలుదేరి పోసాగారు. పోతూ పోతూ ఉదయనుడు గెడ్డవువాడితో, "మరొక్క కోరిక వున్నది. నీ దండ అయితే నీకు యిస్తాము కాని ఈ అంజనాలూ, భస్మాలూ, తువ్వాలూ మాకు యివ్వాలి సుమా" అన్నాడు.

ఇందుకుకూడా గెడ్డవువాడు ఒప్పుకోక తప్పిందికాదు. తర్వాత తెల్లగుఱ్ఱంమీద ఉదయనుడూ, నల్లగుఱ్ఱంమీద నిశీధుడూ, ఎఱ్ఱగుఱ్ఱంమీద సంధ్యా బయలుదేరారు.

వాళ్లు అలా పోయి పోయి చివరకు గెడ్డవువాడికి గుర్తు చెప్పిన గుహ చేరు కున్నారు. మాట యిచ్చినప్రకారం ఉదయనుడు తనమెడలో దండతీసి ఆ గుహలో పెట్టాడు. ఎప్పుడైతే దండ మెళ్లోనించి తీసి

వేకాడే, అప్పుడు ఉదయనుడికి మామూలు రూపం వచ్చేసింది. అతర్వాత వాళ్లు తిరిగి తమ గుఱ్ఱాలమీద సాగిపోయారు.

కొంతదూరం పోగా వాళ్లు ఒక కీకా రణ్యంలో ప్రవేశించారు. అప్పటికే చీకటి పడుచూవుంది. రాత్రిపూట ఆ అరణ్యంలో ఎక్కడ తల దాచుకోవటం? ఏమి చెయ్యటమా అని వాళ్లు అలోచిస్తూ వుండగా మూడు సింహాలు తమవైపు గర్జించుకుంటు రాసాగినై. నిశీధుడికి, సంధ్యకూ ఏమీ తోచిందికాదుగాని యుక్తిపరుడైన ఉదయనుడు తన దగ్గరవున్న తెల్ల భస్మం తీసి నిశీధుడిమీదా, సంధ్యమీదా వాళ్ల గుఱ్ఱాల

మీదా చల్లాడు. వెంటనే వాళ్లు మాయమయారు. తన గుఱ్ఱంపైనా తనపైనాకూడా చల్లుకున్నాడు. తనూ మాయమయ్యాడు!

వాళ్లు మాయం కావటమూ, ఆ మూడు సింహాలు ఊరుకులెత్తుతూ అక్కడకి చేరటమూ ఒక్కమాటే జరిగింది. విందు భోజనం దొరికిందికదా అని ఎంతో ఆశతో వచ్చిన ఆ సింహాలకి పాపం నిరాశ అయి పోయింది. కొంతసేపు అక్కడే తచ్చాడి, వాటిదారిన అవి పోయినై.

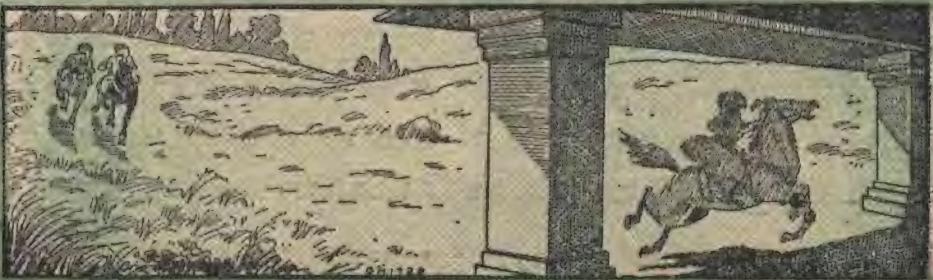
కాని సింహాలు వెళ్లిపోయినా మామూలు రూపంతో రాత్రివేళ ఆ మహారాజ్యంలో నంచరించటం ప్రమాదకరమని తలచి, తెల్లారేపరకూ అదృశ్యరూపంతోనే వుండి పోయారు అన్నాడమ్మలు.

తెల్లవారింది. ఉదయనుడు తనవద్దవున్న నల్లభస్మం తనపైనా తన గుఱ్ఱంపైనా సోదరులపైనా వాళ్ల గుఱ్ఱాలపైనా చల్లెసరికి మళ్లీ మామూలు రూపాలు వచ్చేసినై.

ఇప్పుడు వాళ్లు ముగ్గురూ గుఱ్ఱాలపైన వాయువేగాన స్వారి చేయగల్గుతున్నారు. గెడ్డంవాడి దయవల్ల అందరికీ సరియైన చూపు వచ్చింది కనుక ఎవరు ముందూ, ఎవరు వెనకా అన్న బాధ లేదు. కొంత దూరాన వారికి ఒక నిర్మానుష్యమైన ప్రదేశంలో ఒక భవనం కనుపించింది.

"ఆ భవనం ఎవరు ముందు చేరుకోగలమో చూద్దాం" అంటూ ముగ్గురూ తమ తమ గుఱ్ఱాల్ని జోరుగా ఆదలించారు. ఉదయనుడి గుఱ్ఱం శరవేగంతో పోతున్నది. అతనికి కొంచెం వెనుకలో సంధ్య, నిశీధుడు సమానవేగంతో వస్తున్నారు. కాని చిత్రం!—ముందు పోతున్న ఉదయనుడు రెప్ప పాటులో మాయమయ్యాడు.

[ఉదయనుడు ఏమిసెల్లు? ఆ భవనానికి అతను మాయం కావటానికి ఏమైతా సంబంధమున్నదా? ఇంతకూ మళ్లీ సోదరులు ముగ్గురూ కలస్తారా, లేదా?—వచ్చేనెల చందమామలో]

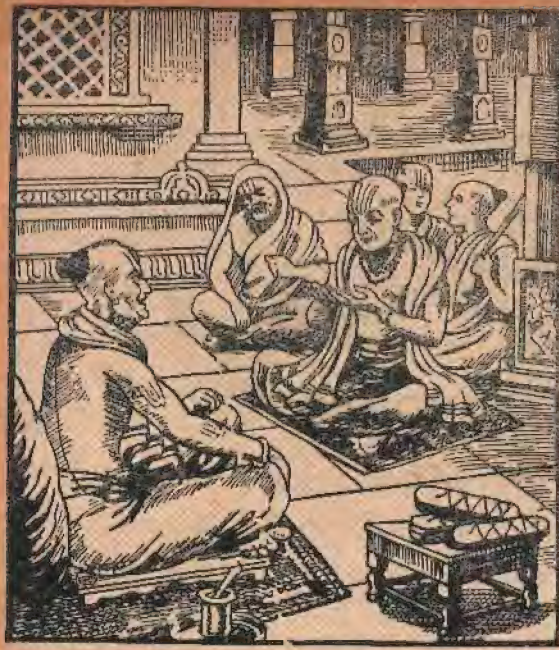
పూర్వం అనగా సుమారు రెండు వందల సంవత్సరాల కిందట, సింహచలం దేవాలయంలో ఒక చిత్రం జరిగింది. అది యేమిటి అంటే—

సింహాద్రి నారసింహస్వామికి కృష్ణమాచార్యులు అనే అంతరంగిక భక్తుడు ఒకాయన ఉండేవాడు. ఆ వైష్ణవోత్తముడు భక్తిపూర్వకంగా మధురగానం చేసేసరికి స్వామి మెచ్చుకుని అతని ఎదట ప్రత్యక్షమై అచార్యులు పాడే పాటకు అనుగుణంగా నృత్యం చేసేవాడు. ఇలా జరుగుతూవుంటే అచారిలో ఒకవిధమైన గర్వం బయల్పడింది. 'సింహాద్రినాథుడికి నేనే ప్రయమైన భక్తుణ్ణి. స్వామికి నేను ఎంత చెబితే అంత' అని మనసులో అనుకొనేవాడు.

ఇదే సమయంలో విశిష్టాద్వైతమతాన్ని ఉద్ధరించినటువంటి శ్రీ రామానుజస్వామి వారు దిగ్విజయ యాత్ర చేసుకుంటూ ఈ

దేవాలయానికి విజయం చేశారు. మహానుభావుడైన రామానుజస్వామిని అవతార పురుషునిగా ఎంచి అందరూ అనేకవిధాల గౌరవిస్తూవుండగా కృష్ణమాచార్యులు మాత్రం నమస్కారమైనా చేయక నా అంతటివాడను నేను అనే అహంభావంతో ఆయనవైపు చూడటం మానివేశాడు.

సర్వజ్ఞుడైన రామానుజాచార్యులవారు ఈపాటి గ్రహించలేరా?—అతని మనసుకి పట్టిన గర్వాన్ని ఇట్టే తెలుసుకున్నారు. ఆయనే స్వయంగా కృష్ణమాచారిని పలకరించి, వినయపూర్వకంగా "స్వామీ!—కృష్ణమాచార్యోత్తమా! మీరు నాకొక్క ఉపకారం చేసి, తరణిపాయం చెప్పాలి. ఈ రాత్రి సింహాద్రినాథుని సన్నిధానమందు దేవరవారు గానమొనర్చి, ఆ దేవదేవుని ప్రసన్నునిగా చేసికొన్నతరువాత 'దాసు'ని ముక్తి పున్నదా లేదా?' అని అడగండి.

వారు ఏమి సెలవిస్తారో వినండి. తరువాత 'మీకు మోక్షం ఉన్నదా లేదా' అని కూడా ప్రశ్నించండి. స్వామి చెప్పే ప్రత్యుత్తరం బాగర్తగా తెలుసుకుని రేపు ఉదయాన ఈ దాసునికి తెల్పండి" అన్నారు.

ఈ మాటకు కృష్ణమాచారి చాలా సంతోషించాడు. ఏమీ అంటే—అవతార మూర్తి అని ఎవరికైతే లోకమంతా బోహరు చేస్తున్నదో, ఆ రామానుజుడే తనను ఈ విధంగా ఆశ్రయించటంకంటే కాపలినన దేముంటుంది !—

అందుచేత ఆ రాత్రే తన దివ్యగానం చేత స్వామిని మెప్పించి, ప్రత్యక్షం చేసు

కుని "దేవాదిదేవా !—దక్షిణదేశాన్నుంచి రామానుజాచార్యుడనే యతీశ్వరుడు ఒకా యన వచ్చి ఉన్నాడు. ఆయనకు ముక్తి ఉన్నదా లేదా ? ఈ విషయం దేవరను అడిగి జవాబు చెప్పమన్నాడు. ఏమిటి అజ్ఞ ?" అని అడిగాడు.

ఆప్పుడు సింహాద్రినాథుడు "ఓయీ భక్తవరేణ్యా ! ఆ రామానుజుడు కేవలమూ మునింద్రుడాయెనే. ఆయన ఇచ్చినవారికే ముక్తి కలుగుటావుండగా ఆయనకు ముక్తి వున్నదా లేదా అనేది ఒక ప్రశ్న ? అదీ సందేహమేనా ?" అని బదులు చెప్పాడు.

"ఐతే స్వామీ ! నాకు మోక్షం కలదా ?" అంటూ మళ్ళీ ప్రశ్న వేశాడు కృష్ణమాచారి. అందుకు స్వామి "ఓయీ కృష్ణమాచార్యా ! నీవు నాకు ప్రియమైన భక్తుడవే. నిజమే. కాని, నీకు మోక్షమివ్వటానికిమాత్రం నాకు అధికారం లేదు. ఏమంటే—'విభూతి ద్వయాధికారం' ఇదివరకే రామాను జాచార్యునికి ఇచ్చివేశాను. ఎవరికి మోక్ష మివ్వటానికైనా ఆయనే సర్వాధికారి. కనుక, నీకు మోక్షం కావలెనంటే నీవు వెళ్లి ఆయననే ఆశ్రయించాల్సి వుంటుంది" అని చెప్పారు.

భగవంతుని వాక్యాలు వినగానే అంతులేని అహంకారం చెలరేగి, కృష్ణమాచార్యుడు ఉగ్రుడయ్యాడు. "ఇంతకాలమైనా ఆశ్రయించిన ఫలమిదేనా? పరమపదంకోసం పరులను ప్రార్థించమంటావా? అమితమైన భక్తి తాత్పర్యాలతో ఇన్నేళ్లుగా నిన్ను కీర్తించి భజించానే! చివరకు నన్ను ఇలా మోసగిస్తావా?" అని నోటికి వచ్చినట్టల్లా నిఘురంగా మాటాడజొచ్చాడు.

ఈ నిఘురాలకు సహించలేకపోయాడు సింహాద్రి నాథుడు. "కృష్ణమాచార్యా!— నీవు రాజనుడివి, తామనుడివి. భక్తితో పాడానని ఏదో మహా ఉపకారంగా చెబుతున్నావే? నీవు పాడావు, నేను అడాను. నీ పాటకూ నా అటకూ సరిపోయింది. మరేమీ బాకీ మిగులలేదు. ఇప్పుడు అనాలోచితంగా ఉద్రేకం తెచ్చుకుని నీవు నాపట్ల కఠినంగా మాట్లాడావు కాబట్టి నీవు రచించిన కీర్తనలన్నీ నీచులపాలై పోవుగాక!" అంటూ శపించివేశాడు.

దేముడిలా శపించేసరికి ఆయన భక్తుడైన కృష్ణమాచార్యునికికూడా తీవ్రమైన కోపం వచ్చేసింది. "ఓయి అప్పన్నా!—

సమస్తమూ నీవే అని నమ్ముకునివున్న నన్ను మోసగించావు. నా జీవితమంతా నాశనం చేశావు. ఇదిగో నేనే నిజమైనభక్తుణ్ణయితే నీ ఆలయమంతా ఒక్కరీతిగా ఏడురోజులు మండి, గోవురాలూ, మంటపాదులూ అన్నీ కళ్ళా కాంతి లేక పాడుపడి పోవుగాక!" అంటూ సింహాద్రినాథునికి ప్రతిశాపం ఇచ్చాడు.

సింహాద్రినాథుని శాపంవల్ల కృష్ణమాచార్యుని కీర్తనలన్నీ నీచులపాలైనాయి. కృష్ణమాచార్యుని శాపప్రయోగంవల్ల మరి కొద్ది కాలానికే 'మలికినేబ్' అనే మ్లేచ్ఛ నాయకుడు బ్రహ్మాండమైన తన దండుతో

సహా వచ్చి సింహచల క్షేత్రాన్ని ధ్వంసం చేయ బూనాడు. క్రూరుడైన ఆ యవనులు ఆలయాన్ని ముట్టడించి అక్రమించబోతారనే వర్తమానం మహాభక్తుడు, మహాకవి ఐనటువంటి గోగులపాటి కూర్మనాథునికి ముందుగానే తెలిసింది.

ఎవరికీ తెలియకుండా ఆయన తక్షణమే దేవాలయ అంతర్భాగంలోకిపోయి కూర్పుని మహాభక్తి తాత్పర్యాలతో సింహాద్రి దేవుణ్ణి ప్రార్థించాడు. ఆ ప్రార్థనకు ఫలితంగా అతనికి కవితాప్రభావం కలిగి 'వైరిహర రంహ! సింహాద్రినారసింహ!!' అనే మకుటంతో సీసపద్యాలు చెప్పనారంభించాడు. ఈ పద్యాలలో కూర్మనాథకవి, ఆ యవనులొసర్చే ఘోరాలను శాంతింప జేయుమనీ శత్రుక్షయము చేయుమనీ కోరాడు. సింహాద్రిదేవుని దుర్బలత్వాన్ని హెచ్చరిస్తూ అరవై పద్యాలవరకూ ముందు నిష్ఠురంగా వర్ణించాడు.

కూర్మనాథుడు అరవై ఎనిమిదో పద్యం చెప్పినవెంటనే కవించంద్రుని భక్తికి సంతసించి, స్వామి గండుతుమ్మెదలను సృష్టించాడు. ఆ తుమ్మెదలు యవనుల సేనను మర్దిస్తూ, వాడి ఐన తొండాలతో పొడుస్తూ, చీల్చి చెండాడుతూ సుమారు పదిమైళ్ల దూరంవరకూ శత్రుదండును పారదోలివై.

ఈ ధాకకు తట్టుకోలేక యవనుల దండు వాలైరుకు అరమైలు దూరానవుండే ఒక మెట్టవరకు పారిపోయింది. నాటినించి ఆ మెట్టకు 'తుమ్మెదల మెట్ట' అనే పేరు వచ్చింది. తుమ్మెదల మెట్ట ఇప్పటికీ వున్నది. విశాఖపట్టణానికి అది శృణానవాటి కగా ఉపయోగపడుతున్నది. ఈవిధంగా కూర్మనాథకవి సూక్తులవల్లనే సింహచల క్షేత్రానికి క్షేమంకలిగింది. తరువాత కూర్మనాథకవి తన నరసింహశతకంలోనే స్వామి మహిమను కొనియాడుతూ కొన్ని కీమా పణ పద్యాలు చక్కగా వర్ణించి చెప్పాడు.

పతివ్రతల సభ

పూర్వం ఒకప్పుడు పతివ్రతలందరూ ఒక చోట చేరి పెద్ద సభ చేశారు. చేశారే కాని, ఆ సభ సొంతమయిందికాదు. ఏమంటే ఏ సభకైనా ఒక అధ్యక్షుడో, అధ్యక్షురాలో ఉండాలికదా? 'మన సభకి ఎవరిని అధ్యక్షురాలుగా ఎన్నుకుంటే బాగుంటుంది?' అన్న సమస్యే వారిలో వారికి తెమిలిందికాదు. వాళ్ళల్లో ఎన్నో పార్టీలు ఉండటంచేత వాదోపవాదాలు చెలరేగి, నాలుగైదు ఘంటలు చర్చ జరిగాక ఒక నిశ్చయానికి రాలేక సభ చాలించేసి ఎవరిళ్ళకు వాళ్ళు వెళ్లిపోయారు.

వెళ్లి ఉరుకున్నారా? సరస్వతీదేవి వెళ్లి భర్త ఐన బ్రహ్మదేవుడితో 'చూశారా, ఏం చేశారో వాళ్ళంతా? నేను మహాపతివ్రతను కానా? పతివ్రతను కనుకనే కదండి నన్ను మీరెప్పుడూ నాలికమీద ఉంచుకుంటున్నారు?' అంది.

సరస్వతీలాగే లక్ష్మీదేవి విష్ణుమూర్తితో ఫిర్యాదు చేసి, 'ఈ లోకంలో నాకంటే పతివ్రత ఎవరు? నన్ను మెచ్చుకునేకదా నాకు మీ వక్షస్థలంమీద చోటిచ్చారు?' అంది.

పార్వతి వెళ్లి భర్తతో 'మీరు నాకు అర్థ శరీరమే ఇచ్చేశారు! మహాపతివ్రతననే కదా?' అని అడిగింది. సీత, సావిత్రి, అరుంధతి, అనసూయ, సుమతి మొదలైన వారంతాగూడా తమతమ భర్తలతో తమ గొప్పతనాన్ని చెప్పుకుని, అగ్రాసనాధిపత్యం తమకు రాలేదని చిన్నబుచ్చుకున్నారు.

ఇంతలో నారదుడు ఎక్కడినుంచో వచ్చి, ఒక్కొక్క పతివ్రత ఇంటికే పని గట్టుకువెళ్లి, 'ఏవమ్మోయ్, నీకంటే మహా పతివ్రత ఒకామె భూలోకంలో ఉంది సుమా!' అని చెప్పనారంభించాడు.

'యమధర్మరాజు చేతిలోంచి భర్తను బ్రతికించుకొచ్చాను నేను. నాకంటే

గొప్పదా ఆమె?' అంది సావిత్రి. 'మానం కాపాడుకొనటానికి త్రిమూర్తులనుకూడా పసిబిడ్డలుగా చేసి పాలిచ్చాను. నాకంటే గొప్పదటయ్యా, నువ్వు చెప్పినావిడ?' అన్నది అనసూయ. 'భర్త ప్రాణాలు కాపాడటానికి సూర్యుడు ఉదయించకుండా చేశాను. నాకంటే గొప్పదంటావా ఆవిడెవరో?' అని అడిగింది సుమతి. ఇలాగే తక్కినవాళ్లకూడా అడిగేసరికి నారదుడు 'గొప్పదేనమ్మా. మీ అందరికంటే గొప్పదే' అని నిర్మాగమాటంగా చెప్పివేశాడు.

ఆమె ఎవరో, ఆవిడ గొప్పతనమేమిటో చూడాలనిపించింది వాళ్లందరికీ. 'మీరంతా

కట్టుగట్టుకుని వెళ్లేరంటే అమె హాదిలి పోతుంది. మీలో ఎవరో ఒకరు వెళ్లి చూసి రండి' అన్నాడు నారదుడు. నారదుని వద్ద ఆ పతివ్రత చిరునామా పుచ్చుకుని ముందుగా పార్వతీదేవి బయల్దేరింది.

నారదుడు చెప్పిన నెంబరుగల ఇల్లు ఒక పూరిగుడిసె. పైగా తలుపు బిగించి ఉంది. పార్వతీదేవి గుమ్మంవద్ద నిలబడి, 'ఎవరమ్మా లోపల? నేను ఫలానా పార్వతీదేవిని. కాస్త తలుపు తియ్యి' అంది.

లోపలున్నామె తలుపు తియ్యకుండానే "అమ్మా, మీరు వస్తారని కాస్త ముందుగా తెలిసి ఉంటే 'తలుపు తియ్యవచ్చా?' అని నా భర్తగారిని అడిగి ఉండును. ఆయన ఎక్కడికో వెళ్లేరు. ఈ రాత్రి ఆయన వచ్చాక అడిగి ఆయన అనుజ్ఞ ఇతే రేపు తలుపు తీస్తాను. కాబట్టి మీరు రేపాసారి మళ్ళీ దయచెయ్యండి" అంది. పార్వతి అశ్చర్యపడి, మాట్లాడకుండా కైలాసానికి తిరిగి వెళ్లిపోయింది.

గుడిసెలోవున్న ఆ మహాపతివ్రత పేరు గవిరి. అది ఆ గ్రామంలో పచ్చగడ్డి కోసి అమ్ముకునే గంగులు అనే పేదవాని భార్య. గంగులు పచ్చగడ్డి మోపు అమ్మేసి ఆ

సాయంకాలం ఇంటికొచ్చాక గవిరి భర్తతో పార్వతీదేవి వచ్చినట్టు చెప్పి 'తలుపు తియ్యమంటారా?' అంది. 'తప్పకుండా తియ్యి' అన్నాడు గంగులు.

ఆ మర్నాడు పార్వతీదేవి మళ్ళీ ఆ గుడిసెవద్దకు వచ్చింది. తల్లి ఎక్కడికో వెడుతోందని కనిపెట్టేసిన విఘ్నేశ్వరుడు, 'సన్నుకూడా తీసుకువెళ్ళమ్మా' అని అవిడ వెంటపడ్డాడు. గవిరి పార్వతీదేవికి తలుపు తియ్యబోతోంటే విఘ్నేశ్వరుడిమాట విని పించి, 'ఎవరమ్మా, నీకూడా వస్తా?' అని అడిగింది. 'మా అబ్బాయినమ్మా గణపతి' అంది పార్వతి. కాని గవిరి తలుపు తియ్య లేదు! 'అమ్మా, మీ ఒక్కరికీ తలుపు తియ్యటానికే నా భర్త అనుజ్ఞ అయింది. నీ కుమారుడుకూడా వస్తాడన్న సంగతి నాకు తెలిసిందికాదు. ఈ రాత్రి మళ్ళీ మా ఆయన్ని అడిగి మీ అబ్బాయికికూడా తలుపు తియ్యటానికి అనుజ్ఞ పుచ్చు కుంటాను. కనుక మీ రిద్దరూ రేపు దయ చెయ్యండి' అని పంపేసింది.

'దేవుడా' అంటూ పార్వతి కైలాసానికి తిరిగిపోయి మర్నాడు మళ్ళీ వచ్చింది. ఈమాట కుమారస్వామి 'నేనూ వస్తాన' అన్నాడు.

న్నాడుకాని వాడొచ్చాడన్న కారణంవల్ల గవిరి తనకు తలుపు తియ్యదేమో అని భయమేసి, పార్వతి తన రెండో కుమారుణ్ణి తీసుకురాకుండానే వచ్చింది. గవిరి ఈ మాట పార్వతి రావటంతోనే తలుపు తీసి 'దయ చెయ్యండమ్మా' అని గౌరవించింది. పార్వతి ఆ గుడిసె అంతా పరికించి, గవిరి కున్న శుచి శుభ్రతలకు మెచ్చుకుంది. వాళ్ళకి ఆటే సామానే లేదు. ఒక ముక్కాల్ని పీట, పరిచి ఉన్న బొంత. ఒక నులక మంచం, తరవాణికుండ, మండుతోన్న పొయ్యి, ప్రక్కన పెనం, అట్లపిండి ఉన్నాయి. ఇంకా పెండెనుంచి వ్రేలాడుతున్న

ఒక చేంతాడూ, చిలకకొయ్యకు తగిలించి
ఉన్న ఒక బెత్తాంకూడా కంటబడ్డాయి.

పార్వతీదేవి మాట కలిపించుకోడానికి
ఒక్కొక్క పస్త్రువే చూపి, 'ఇదెందుకు?'
'ఇదెందుకూ?' అంటూ అడిగింది
గవరమ్మని. అందుకు ఆమె, 'నా భర్త
అలసి పస్త్రే కూచోటానికి ఈ ముక్కాల్ని
పీట. కాస్త నడుం వాల్చాలని బుద్ధి పుట్టిం
దంటే బొంత ఉన్న ఆ మంచంమీద
పడుకుంటారు. 'ఆకలి వేస్తోంది. అన్నం'
అన్నట్టయితే తరవాణికుండలో అన్నం
సిద్ధంగానే ఉంది. 'అన్నం వద్దు. వెచ్చ
వెచ్చగా అట్లువేసియ్యి' అంటే, అప్పటి
కప్పుడు మొదలెట్టకుండా, పిండి, మండు
తోన్న పొయ్యి అన్నీ సిద్ధంగా ఉంచాను'
అని బదులు చెప్పింది.

ఆ పేదరాలు భర్తకోసం చేసిన యేర్పా
ట్లన్నీ చూసి పార్వతీదేవి మెచ్చకుంది.
కాని ఆవిడకు ఆ తాడూ, బెత్తం ఎందుకో

మాత్రం తెలిసిందికాదు. వాటిని గురించి
అడిగేసరికి గవెరి, "అమ్మా నా తెలివి
తక్కువవల్ల ఎందుకైనా నామీద నా భర్తకి
కోపం వచ్చిందనుకోండి. అప్పు డాయన
నన్ను ఆ రాటకు కట్టేసి, బెత్తాం పుచ్చు
కుని కొట్టవలసి ఉంటుంది. పొద్దన్నమానం
అలసివచ్చి అప్పటికప్పుడు తాడూ, బెత్తం
కోసం వెతుక్కోగలరా? అందుకనే సిద్ధం
చేసి ఉంచాను!" అంది.

ఆ మాటలు వినటంతో పార్వతీదేవి
ఆశ్చర్యానికి మితిలేకపోయింది. 'మహా
పతివ్రతలం' అని పేరుపడ్డ మనమంతా
మొగుడు కోపం వచ్చి కొడితే ఎదురు
చెప్పక పడి ఊరుకున్నామేగాని, ఈమెకు
మల్లే తాడూ, బెత్తం సిద్ధంచేసి ఉంచలేదు.
నారదుడు చెప్పినమాట నిజమే. ఈ
గవెరమ్మ మనందరికన్నాకూడా మహా
పతివ్రత" అని మెచ్చకుంటూ వెళ్లి
ఈ గాథ తక్కినవాళ్లందరికీ చెప్పింది.

పండితరాయలు

గోదావరీ మండలంలో పండితభట్టు అనే ఒక బ్రాహ్మణుడు ఉండేవాడు. ఆయనకు వరసన ఏడుగురు కొడుకులు పుట్టేరు. కాని ఒక్కడూకూడా బ్రతకలేదు. ఎనిమిదో మాట ఆయన భార్యకు నెలలు నిండు తున్నవనగా ఆమె పుట్టెడు దిగులుతో 'ఈ పుట్టబోయే శిశువుమాత్రం బ్రతుకుతుందా? ఇలాంటి దారుణమైన గర్భశోకం రావటానికి నేను యేమి పాపం చేశానోకదా?' అంటూ దుఃఖింపసాగింది.

ఇంతలో ఆదారిని పోతూన్న పకీరొకడు అక్కడ ఆగి 'అల్లాహూ అగ్బర్!' అన్నాడు.

ఆ మాట వినటంతోనే పండితభట్టు భార్య 'మీ అల్లా నిజంగా గొప్పవాడే ఐతే నాకు ఈ శోకం లేకుండా చెయ్యమనండి, చూతాం!' అన్నది పకీరుతో.

'తప్పకుండా చేస్తాడు. నీకు పుట్టబోయే కొడుక్కి అయువు, ఆరోగ్యం, పాండిత్యం,

ఐశ్వర్యం అన్నీ అప్పేటట్లు చెయ్యమని మా అల్లాను ప్రార్థిస్తాను' అని చెప్పి ఆ పకీరు వెంటనే మసీదుకు వెళ్లి అలాగనే ప్రార్థన చేశాడు.

ఆ పకీరు ఎంత గొప్ప భక్తుడోగాని, సరిగా అతని ప్రార్థనప్రకారమే జరిగింది. తొమ్మిది నెలలూ నిండిన తరువాత పండితభట్టు భార్య బాలభానుడులాంటి పిల్లవాణ్ణి కన్నది. అతనికి తలిదండ్రులు జగన్నాథుడు అని నామకరణం చేసి, అల్లారుముద్దుగా పెంచు కుంటున్నారు. అతడు దినదినప్రవర్ధమానుడై పెరిగి, పెద్దవాడై సమస్తమైన విద్యలూ, వేదశాస్త్రాలేగాక విలువిద్య కూడా నేర్చి గొప్ప వీరుడనిపించుకున్నాడు.

ఆ కాలంలో ఢిల్లీ సింహాసనంమీద కూర్చుని పరిపాలిస్తూవున్న ఘాదుషాగారికి కూడా పండితభట్టుకి పట్టిన అవస్థే పట్టు కున్నది. పరసగా ఆయన ముల్తానా

ఏడుగురు కుమార్తెలను కనటం, వాళ్లలో ఒక్కరైకూడా బ్రతికి బట్టకట్టకపోవటం జరిగింది. ఆమెకు ఎనిమిదేసారికూడా కాన్పు రావటం, పండితభట్టు భార్యకు మల్లే ఆమెకూడా దుఃఖించటం సంభవించింది. ఆమె యేడుపు వినిన సన్యాసి ఒకడు వచ్చి, 'తల్లీ, కాశీ విశ్వేశ్వరుణ్ణి ఆరాధించు. ఆ భగవంతుడు నీ శోకాన్ని పోగొడతాడు' అని చెప్పేడు.

'మహమ్మదీయులేమిటి? హిందూదేవుణ్ణి కొలవడమేమిటి?' అని సందేహించకుండా ముల్తానా ఆ సన్యాసి చెప్పినట్టుగా కాశీ విశ్వేశ్వరుణ్ణి ప్రార్థించింది. విశ్వేశ్వరుడు

ఆమె ప్రార్థన విన్నాడు. ఆమెకు చక్కని చుక్కలాంటి బాలిక పుట్టింది. ఆ బాలికకు లవంగి అని పేరు పెట్టేరు.

విశ్వేశ్వరునిపైన అమరిన భక్తికొద్దీ ఆమె హిందూ పండితుల్ని రప్పించి, సంస్కృత గ్రంథాలలో ఉండే శివమహాత్మ్యం చదివించి వేసింది. లవంగి పెరిగి పెద్దఅయ్యాక, ఆమెకు తల్లి ఆ పండితులచేత చదువు చెప్పించింది. లవంగి మాతృబుద్ధి కలది గనుక కొదికాలంలోనే వేదశాస్త్రాలలోనూ, సంస్కృత భాషలోనూ గొప్ప పాండిత్యం సంపాదించింది.

పద్దెనిమిదేళ్లు వచ్చేసరికల్లా లవంగికి కాశీ విశ్వేశ్వరస్వామిని దర్శించాలనే కోర్కె పుట్టింది.

'హిందూదేవాలయంలోకి మనం వెళ్లటం యేమిటి? మనకి 'అల్లా' ఉండగా మరొకళ్ల దేవుణ్ణి మనం సేవించటంయేమిటి, అక్షేపణ కాదా?' అన్నాడు పాదుషా.

అందుకు లవంగి "నాన్నగారూ, 'మన' దేవుడేమిటి? 'వాళ్ల' దేవుడేమిటి? దేవుడొక్కడే. మనం 'అల్లా' అంటాము. హిందువులు 'ఈశ్వరుడు' అంటారు. మాట తేడా తప్ప మరేమీ లేదు. కనుక,

వన్ను వెళ్లనివ్వండి, స్వామిని దర్శించుకో
నివ్వండి” అంది.

ఆ మాట పాదుషాకి నచ్చకపోయినా,
ఒక్క గానోక్క కూతురు కావటంచేత
మారుమాట చెప్పలేక వచ్చుకొన్నాడు.

పాదుషా ఐతే, వచ్చుకొన్నాడుకాని, దేశం
లోని హిందువులు వచ్చుకోలేదు. ‘గుళ్లోకి
తురకలపిల్ల రావటమా, ఇంకేమైన ఉందా?
విశ్వేశ్వరుడు మైలపడిపోడా!’ అని గోల
బయల్పెరింది.

ఈ సంగతి పాదుషాకి తెలిసి మండి
పడ్డాడు. “నా కూతురు మీ గుళ్లోకి వస్తా
ననటమే చాలు! మీరడ్డుపెడతారా? ఎవ
డడ్డుకుంటారో రండి. డొక్కచీల్చేయిస్తాను”
అని చెప్పి, ఒక గొప్ప సేనను సాయం
ఇచ్చి లవంగిని గుళ్లోకి పంపెడు.

ఈ సంగతి గోదావరి మండలంలో ఉన్న
జగన్నాథుడికి తెలిసింది. అప్పటికతనికి
పాతికేళ్ల వయస్సు. మంచి బలమూ, పొరు
షమూ విజృంభించి ఉన్న వయస్సేమో
అతనికి పాదుషా ప్రతిజ్ఞ తెలియగానే ‘ప్రతి
ఘటించే మొనగాడే లేడా హిందువుల్లో?
పాదుషా కూతురు ఎలాగ గుడిలో ప్రవేశి
స్తుందో చూస్తాను!’ అని మారుప్రతిజ్ఞ చేసి,

కాశీకి బయల్పెరెడు. అతని నాయకత్వం
క్రింద ఎంతో సేన బయల్పెరి, పాదుషాగారి
సేనకు ఎదురుగా విడిసింది.

‘పాదుషా సేన కయ్యానికి దిగుతే మీరు
ఎదుర్కోండి. నేను ఆలయంలో గుమ్మంవద్ద
స్వామికి కాపలాకాస్తూంటాను’ అని చెప్పి,
ద్వారపాలకునిమల్లె జగన్నాథుడు గర్భా
లయంలో కత్తివుచ్చుకు నిలబడ్డాడు.

లవంగి తనవంక వచ్చిన తురుష్క
సేననూ, ఎదుటనున్న హిందూ సేననూ
చూసి, ‘నామూలాన వీళ్లంతా యుద్ధానికి
దిగి ఒకళ్లనొకళ్లు నరుక్కు చావటం
యేమిటి? మాట్లాడక ఢిల్లీకి పోతే ఏగొడవా

ఉండదుకదా!' అనుకుంది. కాని, ఇంత వరకూ వచ్చి విశ్వేశ్వరుణ్ణి చూడకుండా మరలిపోవటానికి మనస్కరించింది కాదు. రక్తపాతం లేకుండా కార్యం నెరవేర్చు కోవటం ఎలాగా అని ఆలోచించింది.

వెంటనే ఆమె ఒక ముఖమల్ ఇజారూ, కోటూ, తురాయి ఉన్న తలపాగా తెప్పించి, ఒక రాజపుత్రునికి మల్లే వేషం వేసుకుని ఎవరికీ అనుమానం తగలకుండా విశ్వేశ్వరుని ఆలయం ప్రవేశించింది.

దేవదర్శనానికి ఏ రాజకుమారుడు కూడా ఇలాగా కోటూ తలపాగా పెట్టుకు రారు. ద్వారంవద్ద కాపలా కాస్తూన్న

జగన్నాధుడు, 'ఎవడివయ్యా నువ్వు, చొక్కా తలపాగా తీసివెయ్యకుండా వస్తున్నావు గుళ్లోకి! ఆగు ఆగు!' అంటూ ఆమె చెయ్యి పట్టుకున్నాడు.

మగవేషంలో ఉన్నా తన చేతిని అతడు పట్టుకోవడంవల్ల సిగ్గుచెంది లవంగి వెనక్కి తగ్గింది. జగన్నాధుడు ఆ వైఖరి చూసి సరికి అనుమానం తగిలింది.

కాని, ఇంతలో లవంగి తేరుకుని, 'అయ్యా, నేను చొక్కా తొడుక్కున్నందుకు ఆక్షేపించారు మీరు. మీరు చూడగా బ్రాహ్మణుల్లాగ ఉన్నారు. బ్రాహ్మలెక్కడైనా ద్వారపాలకులై సేవకావృత్తికి పూనుకుంటారా?' అంది.

'నేను సేవకుణ్ణి కాదు. వీరుణ్ణి! లవంగి అనే తురక చిన్నది బలవంతంగా ఆలయంలో ప్రవేశిస్తుందని తెలిసి, కత్తి పుచ్చుకుని కాపలా కాస్తున్నాను' అన్నాడు జగన్నాధుడు.

'జాలిగుండెతో ఉండవలసిన బ్రాహ్మలకి చేతిలో యీ కత్తి యేమిటి?' అని మళ్ళీ ప్రశ్నించింది లవంగి.

'బ్రాహ్మలైతే మాత్రం ఆయుధాలు పట్టకూడదా? పరశురాముడు మొదలైన

వారంతా పట్టలేదా? బనా, వాదేపవాదాలూ, శాస్త్రచర్చలూ తర్వాత సావకాశంగా చేద్దాం లెండి. యాత్రాపనులు వస్తున్నారు. మీరు వెళ్లండి' అన్నాడు జగన్నాధుడు.

'తీరావచ్చాను గనక విశ్వేశ్వరుణ్ణి ప్రార్థించి ఘరి వెడతాను.' అంటూ, లవంగి విశ్వేశ్వరునిపైన దృష్టి సారించి భక్తిపారవశ్యంతో అశుకవిత్వంలో నాలుగు శ్లోకాలు చదివింది. ప్రతిశ్లోకంలోనూ అఖరున 'భవాబ్జిజలే పతీతాం అప మాం కృపయా' అని ప్రార్థించింది. 'పుట్టుక అనే సముద్రంలో పడినదానను. నన్ను కృపతో రక్షించు' అని ఈ వాక్యానికి అర్థం.

'పురుషదైతే పడినవాడను అంటాడుగాని పడినదానను అంటాడా? ఎవరో అమ్మాయే పురుషవేషంలో వచ్చిఉండాలి!' అని పసి గట్టెడు జగన్నాధుడు. నిర్మోగమాటంగా అడిగేశాడుకూడాను.

లవంగి గడుసుది గనక, 'అయ్యా, ఈ శ్లోకాలు నేను చెప్పినవి కావు. ఎవరో స్త్రీ రచించింది. నేను వర్ణించుకున్నాను' అని చెప్పి, ఇంక అక్కడ ఉంటే తన గుట్టు బయలుపడిపోతుందని చెప్పేసి, చర చరా వెళ్లిపోయింది.

అవులిస్తే ప్రేగులు లెక్కించే చాకచక్యం గల జగన్నాథ పండితునికి ఆ వచ్చివెళ్లి నది లవంగి అన్నసంగతి తెల్లమైపోయింది. ఆ పిల్ల సౌందర్యం, వాక్చాతుర్యం, పాండిత్యం, కవిత్వభరణి ఇవన్నీ తలుచు కుంటూ అతడు తను కాశీ ఎందుకు వచ్చినదీ మరిచేపోయాడు. 'లవంగిఅలయం లోకే రాకూడదన్న జగన్నాధునికి 'లవంగిని పెళ్లిచేసుకోవాల'ని వాంఛ కలిగింది.

తన మకాంలోకి వెళ్లిపోయిన లవంగికి కూడా జగన్నాధుణ్ణి పెళ్లి చేసుకోవాలని గాఢమైన వాంఛకలిగింది. పాదుషా ఆమెకు అడ్డు చెప్పబోగా, 'నాయనా, స్వామి

వన్నిధిలో ఆయనకూ నాకూ మానసికమైన పాణిగ్రహణం జరిగేపోయింది, ఇప్పుడు నువ్వు 'వద్దు' అని యేం లాభం?' అన్నది.

ఇంక చెప్పవలసినదేముంది? ఒకళ్ల తలలోకళ్లు నరుక్కుండామనుకొని వచ్చిన రెండు సేనలూ, మగపెళ్లివారూ ఆడపెళ్లి వారుగా మారిపోయారు, విందులు జరిగినై.

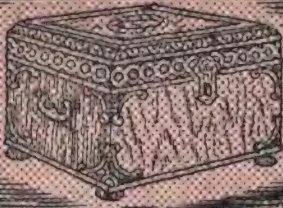
ఈ పెళ్లితో ఒక కొత్త సిద్ధాంతం ఏర్పడింది. 'అల్లా అన్నా విశ్వేశ్వరుడన్నా ఒకడే. హిందువులూ, మహమ్మదీయులూ ఆ దేవునికి సమానమే. కనుక కలహాలు లేకుండా రెండు మతాలవారూ పెళ్లిళ్లు చేసుకోటం మంచిది' అని. ఐతేనేం. మహా పండితులైన లవంగి జగన్నాథులకు అర్థమైందికాని ఈ సిద్ధాంతం, తక్కిన వాళ్లకు నచ్చలేదు. నచ్చటం మాట ఎలా ఉన్నా, గొప్పకపి, పండితుడూ ఐవుండి, "పండిత రాయలు" అని బిరుదు సంపాదించుకున్న జగన్నాథుడంటే కిట్టనివాళ్లు అంతా చేరి,

'తురకపిల్లని పెళ్లి చేసుకున్నావు, కుతి భ్రష్టుడవు, మతభ్రష్టుడవు అపవిత్రుడవు' అని చెప్పి అతణ్ణి వెలేశారు.

జగన్నాథుడామాట విని ఫక్కున నవ్వి, 'ఓరి పిచ్చివాళ్ళల్లారా, నేను ఎంతమాత్రం అపవిత్రుణ్ణి కాదు, ఇదుగో చూడండి' అంటూ వాళ్లనందర్నీ వెంటబెట్టుకుని గంగ ఒడ్డుకి వెళ్లి నిలబడి ఆ మహాదేవిని స్తోత్రం చేస్తూ శ్లోకాలు చెప్పటం మొదలెట్టెడు.

ఆ స్నానఘట్టంలో నూరుమెట్లున్నాయి. గంగాదేవి, ఆ మహాభక్తుని స్తోత్రం విని ఆగి, ఒక్కొక్క శ్లోకానికి ఒక్కొక్క మెట్టు చొప్పున ఎక్కుతూవచ్చి, నూరు శ్లోకాలూ పూర్తి అయేటప్పటికి లవంగిని జగన్నాథుణ్ణి తన హస్తాలలో చేర్చుకుంది. 'మిమ్మల్ని అపవిత్రులన్నవాళ్ళే అపవిత్రులు. ఆ అపవిత్రులమధ్యని మీరు ఉండనే వద్దు' అని చెప్పి ఆ పుణ్యదం పతులను తనలో ఐక్యం చేసుకొంది.

మామిడి పండ్లు

పూర్వం పాటలీపుత్రాన్ని చంద్రగుప్తడు అనే రాజు పరిపాలిస్తూ ఉండేవాడు. ఆయన విశాలమైన ఆ రాజ్యాన్ని రాష్ట్రాలుగా భాగించి, ఒక్కొక్క రాష్ట్రానికి ఒక్కొక్క అధికారిని నియమించాడు.

ఆయన నియమించిన అధికారులందరూ చక్కగానే పాలిస్తూ వచ్చారు. ఇటువంటి అధికారులు వుండటంవల్ల రాజుకి కీర్తి వచ్చింది. కాని, విదర్భరాష్ట్రాన్ని పాలించే అధికారి మట్టుకు లంచగొండి అనీ, దుర్మార్గుడనీ పేరు పడ్డాడు. అందుచేత ఆతన్ని తొలగించి, ఆ స్థానంలో మంచి వాణ్ణి ధర్మపరుణ్ణి నియమించాలని రాజు నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఇంతలో కొంతమంది పెద్దలు రాజు వద్దకు వచ్చి “దేవరా! ఇక్కడికి పది ఆమడ దూరంలో ఒక అడవి ఉన్నది. ఆ అడవిలో పశువులను కాచుకునే గొల్లవా

డున్నాడు. ఆ గొల్లవానిపేరు ధర్మన్న. వాడి బుద్ధిబలం యేమిటోగాని, ఎటువంటి పేచీ వచ్చినా శాస్త్రసమ్మతమైన చక్కటి తీర్పులు చెబుతాడు. అందుకనే ఇప్పుడు జనమంతా న్యాయంకోసం కచ్చేరీలకు పోవటం మాని వేసి అరణ్యంలో ఉండే ఆ ధర్మన్నవద్దకే వెళుతున్నారు” అని మనవిచేశారు.

ఈ మాటలు వినేటప్పటికి రాజుకి ఆశ్చర్యం కలిగింది. “వెళ్లిగొల్లవాడేమిటి, వానిపైన ప్రజకు ఇంతటి విశ్వాసం కుదరడం యేమిటి? ఏడేవడో ఘనుడై ఉండాలె,” అనితలచి, ఎక్కడనో అరణ్యమధ్యమందు పశువులను కాచుకుంటూవుండే ఆ ధర్మన్నను తన ఆస్థానానికి రప్పించాడు. విలువైన దుస్తులు ఇప్పించి, వానినీ గద్దెపైన కూర్చుండబెట్టి “అబ్బాయి, ధర్మన్నా!—నిన్ను గురించి, నీ ధర్మగుణాన్ని గురించి, న్యాయంగా తీర్పులు చెప్పటాన్నిగురించి

మేము చాలావరకు విన్నాము. విని సంతోషించి, నిన్ను మా విదర్భరాష్ట్రానికి అధికారిగా నియమిస్తున్నాం” అని చెప్పారు రాజు.

“ప్రభూ!—తమరు నన్ను అభిమానించారే కాని, నా కంత తాహతు ఎక్కడిది? తెలివితేట లెక్కడివి? పైగా, నాబోటివాడు అధికారి అంటే లోకంలో నవ్వులాటగా కూడా వుంటుండే...” అంటూ, ఏమో అనబోయాడు. కాని, రాజు అజ్ఞను దాటడానికి ఎవరికైనా వీలవుతుందా? కాబట్టి, మారు మాట చెప్పకుండా రాజు అజ్ఞను శిరసాపహించి, పదవిలో ప్రవేశించాడు, ధర్మన్న.

ఈపదవి వచ్చిన తరువాత కూడా ధర్మన్న తీర్పులనుగురించి ప్రజలను కూలంగానే చెప్పకొసాగారు. కాని, మరి కొద్దికాలానికే కొంతమంది రాజువద్దకు వెళ్లి “ప్రభూ!—ధర్మన్న ఇదివరకటి ధర్మన్న కాదు. అతనిబుద్ధి అప్పుడే మారిపోయింది. లంచాలు పట్టడం మరిగేశాడు” అంటూ ఫిర్యాదులు చేయసాగారు.

ఫిర్యాదులు వినగానే రాజు తొందరపడక, “అధికారం అనగానే అందరకూ అశగానే వుంటుంది. కిట్టనివాళ్లు తమ ఇటువంటి పదంతులను నీలాపనిందలను పుట్టించటం సహజం. కనుక కళ్లారా చూస్తేగాని ఏమాటా నమ్మలేను” అన్నాడు.

“అయ్యో మహాప్రభూ! ఇవన్నీ వట్టి పదంతులను కుంటున్నారు కాబోలు. అజమాయిషికొసం ధర్మన్న ఏనుగును ఎక్కి వెళతాడు. ఆయనవెంట గుర్రాలపైన స్వారిచేస్తూ అంగరక్షకులుంటారు. ఇంత వరకూ బాగానేవుంది, హోదా నిలబెట్టుకోవటానికని ఇలా చేస్తున్నాడనుకుందాం. కాని, ఇద్దరు నవుకర్లు ఒక పెద్ద మాను పెట్టెను మోసుకుంటూ వెంటపోతూవుంటారే. ఇది యెందుకో విప్పడైనా నాకబు

చేయించారా ఏలినవారు?" అని మళ్ళీ ప్రశ్నించారు వాళ్లు. రాజు మనసుకి నాటుకునేటట్టుగా.

పెట్టెమాట చెవిని బడటంతోనే ఈవింతు యేమిటో ప్రత్యక్షంగా తెలుసుకోవాలనే కుతూహలంతో రాజు విదర్భకు స్వయంగా బయల్దేరాడు. ఆయన సగందారిలో ఉండగానే ఎక్కడికో అజమాయిషీకోసం వెళుతున్న ధర్మన్న, పరివారమూ కనిపించారు.

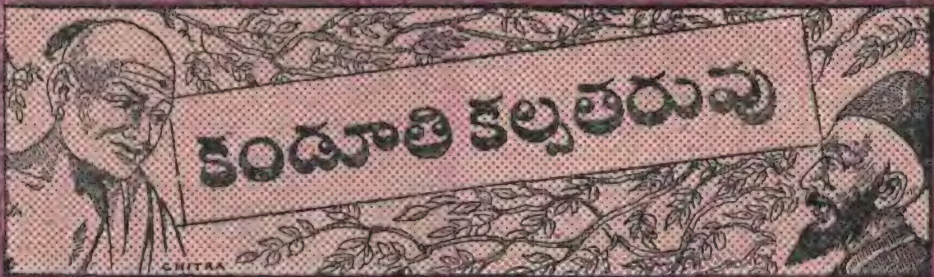
ధర్మన్న వెంట నవుకర్లు మోసుకపోతున్న మానుపెట్టె చూడగానే తను విన్న మాటలు నిజమేననీ, లంచాలసాము దాచుకోటానికే ఈ పెట్టె యేర్పాటైందనీ రాజుకి దృఢమైన పుద్గేశం పాతుకపోయింది. రాజు ధర్మన్నను పలకరించి, ఆ మాటా ఈ మాటా ఆడుతూ, "ఏమయ్యా ధర్మన్నా! నీవు మోయించుకువస్తున్న దస్తుశిస్తులు భారంగా ఉన్నట్టున్నయ్యే? ఏదీ చూదాం" అని చలోక్తిగా అంటూ ఆత్రంతో ఆ మానుపెట్టె మూత తీయించి చూశాడు.

చూడగా యేముంది?—ధర్మన్న ఈ అధికారానికి రాకముందు వేసుకుంటూ వుండే చింపిపాతలు తప్ప ఒక్క చిల్లిగవ్వ కూడా అగపడలేదు. అందరూ అశ్చర్య

పోయారు. ఉండబట్టలేక రాజు ధర్మన్నను ఇదేమిటని అడిగేసరికి, "ప్రభూ! ఇప్పుడు నాకు పట్టిన నడుమంతరపు నిరివల్ల నాకు కళ్లు నెత్తిమీదికి రాకుండా ఈ గుడ్డలు నా పూర్వచరిత్రను జ్ఞప్తికి తెస్తూవుంటాయి. నా పూర్వచరిత్ర మరిచిపోతినంటే నాలో నీతికీ ధర్మానికీ తావుండదు. కాబట్టి నేను చెప్పే తీర్పులు న్యాయంగా ఉండవు. నా నిజస్థితి నాకు ఎల్లప్పుడూ జ్ఞాపకం ఉండటానికే ఇలా చేస్తూవుంటాను" అని ధర్మన్న బదులు చెప్పాడు.

'సెబాస్, ధర్మన్న నిజంగా ధర్మావతారమే' నని రాజు మెచ్చుకొన్నాడు.

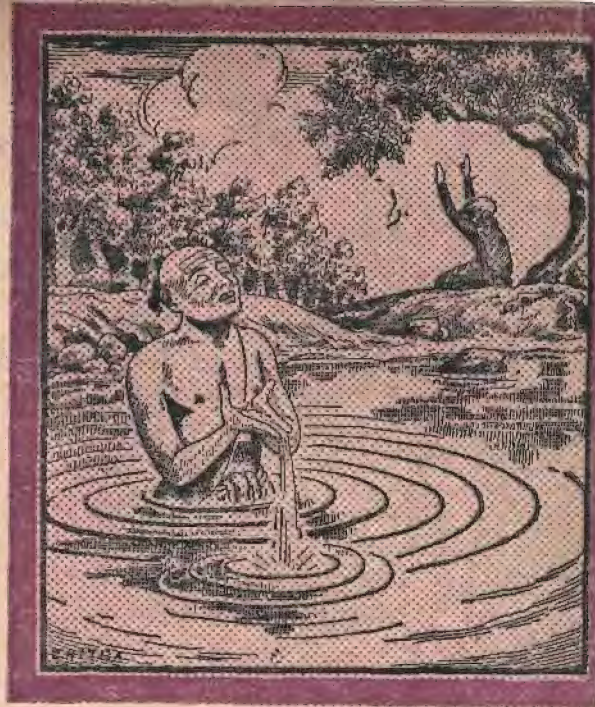
ఉరవకొండ గ్రామంలో ఉమాపతి అనే ఒక బ్రాహ్మడు ఉండేవాడు. ఆయన మంచి నిష్ఠాపరుడు. చుట్టుపక్కల పూళ్లలో ఏయే కాయధాన్యాలు పండుతున్నాయో, ఎక్కడ ఎంత సరకు నిలవ ఉంటున్నదో ఉమాపతి ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకుంటూ, వాటికి బేరాలుతెచ్చి, కమిషను వ్యాపారం సాగించే వాడు. కనుక ఎవరికి ఏ దినుసు కావలసినా ఉమాపతిని ఆశ్రయిస్తే, అతడు మంచి సరకు చవుక ధరకు నిమిషాలమీద కొని పెట్టి, తన వంతు కమిషను తను తీసుకొంటూ ఉండేవాడు. ఈవిధంగా అతనికి కాలక్షేపం జరుగుతూ వచ్చింది. శ్రమపడి అన్ని సాకర్యాలూ స్వయంగా సమకూరుస్తూ ఉండటంవల్ల ఉమాపతి పేరు చాలా దూరం పాకిపోయి, కొద్దికాలంలోనే అతనికి వ్యాపారంలో అనేకమంది కాతాదారులు ఏర్పడ్డారు.

ఇలా ఉండగా ఒకనాడు, హుసేన్ అనే కొత్త వర్తకుడు అతని కిర్తి విని, ఉరవకొండకు వచ్చి, వెతుక్కుంటూ వెళ్లి ఉమాపతిని ఇంటివద్ద కలుసుకొన్నాడు. "అయ్యా పంతులుగారూ ! మాకీ యేదై బస్తా యేర్ సెనగా కావాల్సివచ్చాం. యాపారం జర్నార్గా జర్నాలా, మీకి కమిషన్ హెంతా హిస్కీవాలో హిస్కుంటాం" అన్నాడు, ఆత్రంగా.

అందుకు ఉమాపతి "సరే హుసేనూ, బాగానే వుంది. ఐదో పదో బస్తాలైతే పక్క ఊరిలో సద్దుబాటవును. కాని నీకు ఒకే సారి యాదై బస్తాలు కావాలంటున్నావే. అందుకని నాలుగైదు గ్రామాలు తిరిగి సరకు పోగుచేసుకోవలసి ఉంటుంది. మనం తెల్లవారుఝామునే బయల్దేరి వెళదాంలే" అన్నాడు. ఇందుకు హుసేన్ కూడా ఒప్పుకున్నాడు.

అనుకున్న ప్రకారం ఉమాపతి కొడి
తూయగానే లేచి, హుసేనును వెంటబెట్టు
కుని బయల్దేరాడు. పొలంగట్ల వెంట
రెండు కోసులు నడిచేసరికల్లా భల్లన తెల్ల
వారింది. ఆ సమీపంలోనే పుష్కలంగా
నీరున్న ఒక చెరువు కనపడగా, ఉమాపతి
తనవెంటనున్న సాహేబుతో “అయ్యా,
హుసేన్ గారూ!—నే నీ చెరువులో స్నానం
చేసి, సంధ్యవార్చుకుని ఒక్క అరగంట
సేపట్లో వచ్చేస్తాను. అందాకా ఈ గట్టు
మీద కూర్చోండి” అని చెప్పి వెళ్లాడు.

ఉమాపతి సంధ్య వార్చుకునే సమ
యంలో సాహేబు తనకూడా తెచ్చుకున్న
చిన్న చదర గట్టుమీద పరుచుకుని సమాజు
చేసుకుంటున్నాడు. ఇంతలో ఉమాపతి
గట్టువద్దకు వచ్చి సమాజు చేస్తూవున్న
హుసేనుని చూచి అతని మతదీక్షకు సంతో
షించాడు. “పెద్ద తేడాకాని, వి మతస్థులు
వీరూపంలో కొల్చినా దేముడు అందరకూ
ఒక్కరైతేకదా! నేను చేసే సాష్టాంగదండ
ప్రణామమూ, ఈ హుసేను చేస్తున్న
సమాజు ఆ భగవంతునికే చెందుతుంది
కదా! అహో, సృష్టికర్త ఫరిపాలన ఎంత
చిత్రంగా వున్నది!!” అని ఈ విధంగా

ఉమాపతి ఆ జగన్నాటకసూత్రధారుని పరి
పాలనలోని సర్వసమత్వానికి అబ్బురపడ
జొచ్చాడు.

ఇలా అతను ఆలోచిస్తూవుండగా
అదృష్టవశాత్తు అక్కడనే ఒక చిన్న
తులసిమొక్క అగపడేసరికి, ఉమాపతి
ఎంతో సంతోషించి అపరిమితమైన భక్తితో
ఆ మొక్కవద్ద స్థలం బాగుచేసి, తాను
తెచ్చిన చెంబుడు నీళ్లలో సగం దాని
మొదట్లో పోసి నమస్కరించాడు.

ఇంతలో సమాజు ముగించుకువచ్చిన
హుసేను సాహేబు ఉమాపతి చేస్తున్న పని
చూచి వికటంగా నవ్వుతూ, “హేమి ఓయి

స్తారు" అంటూ పవిత్రమైన తులసిని గురించి చాలవరకు చెప్పాడు.

ఇంత చెప్పినా సాహేబుకి ఇందులో ఒక్క మాటా నచ్చలేదు. నచ్చకపోతే పోవచ్చు. ఎవళ్ల సమ్మకం వాళ్లది అని ఊరుకుని, తన వ్యాపారం సంగతి ఏదో తను చూచుకోకూడదూ? ఉహు, అలా చేయక, హుసేను ఆవేశంతో "హేష్టి, మొక్కలో దేమూ హుంటార్! హేషి, మీ దేమూ, హేష్టి చెస్తాడో సూస్తాం!" అని అంటూ ఆ తులసి చెట్టుని ఊడబెరికి, ఆకు

హుమా పతి!—మొక్కల్ని మోడుల్ని మొక్కుతార మీరు, హేమి మతం హూయ్ మీదీ!" అంటూ ఎగతాళి చేశాడు. పంతులు కొంచెమైనా కోపం తెచ్చుకోకుండా "హుసేనుగారూ!—మా దేవుడైన నారాయణుడూ, ఆయన భార్య లక్ష్మీదేవి ఈ తులసిచెట్టు రూపంలో వుంటారని మా హిందువుల సమ్మకం. అందుకనే ప్రతి ఇంటా మావాళ్లు అందమైన తులసికొటలు కట్టించి, వాటిల్లో తులసిమొక్క వేసి రోజూ పూజిస్తారు. నిజానికి తులసిమొక్క లేని హిందూ గృహం ఉండనేవుండదు. ఈ తులసిపూసల పేరులుకూడా మెడలో ధరి

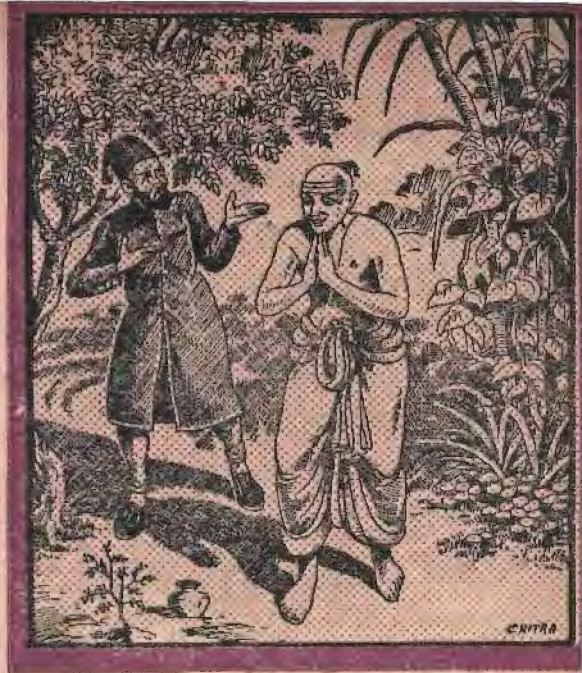
లన్ని తుంపిపాసి ఆ చేతికి అంటిన పసరు వంటికంతటికీ పూసుకొన్నాడు. "హేషి వోయ్ మీ దేమూ హేష్టి చేశాడు వోయ్ మమ్మల్ని?" అని మీసం గడ్డం సద్దుకుంటూ గర్వంగా ప్రశ్నించాడు. ఇటువంటి వాళ్ళని ఎంతోమందిని చూచుకువస్తూన్న ఆనుభవశాలి గనుక ఈ అవమానానికి పంతులు ఎంతమాత్రమూ కోపగించుకోలేదు. 'కీలేరిగి వాతపెట్టు'మనే పెద్దలి వాక్యం గుర్తు వచ్చిందతనికి. సమయం చూచి హుసేనుకి గట్టిగా బుద్ధి చెప్పాలని నిశ్చయించుకుని, అదునుకోసం వేచి వున్నాడు.

మరొక్క మైలుదూరం సాగిపోయే టప్పటికి తుప్పలలో ఒక దూలగొండి మొక్క పంతులి కంటబడింది. అతడు పరమానందభరితుడైనాడు. యుక్తిపరుడైన ఉమావతి గబగబ ఆ తుప్పలలోకి పోయి, మొక్క వుండే జాగా చుట్టూ శుభ్రం చేసి, తన చెంబులో మిగిలివున్న తక్కిన సగం నీళ్లూ దాని కుదుట్టో పోసి, మొక్కచుట్టూ గిరగిర గిరగిర తిరిగి, భక్తితో ప్రదక్షిణలు చేయనారంభించాడు.

నీరెండకు ఆ దూలగొండిమొక్క నూగు నిగ నిగ మెరిసిపోతూ చూడ ముచ్చటగా వుంది. ఆ మొక్కకు నమస్కరిస్తున్న ఉమావతిని చూచి సాహెబు, "హేమయ్యా పంతులూ! హడుగడుక్కి మొక్కల్కూ దండాలు పెడతావుంటావు. నీకేమన్నా పిచ్చి పట్టిందా?" అని అంటూ ఇదివరకటి మోస్తరుగానే గేలిచేశాడు.

అందుకు పంతులు "విమయ్యోవ్ సాహెబుగారూ! ఆ తులసి మొక్కకంటే కూడా ఇది మా హిందువులకు అతి పవిత్రమైంది. దీనిని మేము 'కండూతి కల్పతరువు' అని అంటాము. ఈ మొక్కలో దేముడు ప్రత్యక్షంగా కని

పిస్తాడుకూడాను. ఏదో ఇవాళ నా అదృష్టం కొద్దీ ఇది కనిపించింది. నేను ఇప్పుడు భక్తితో ఆరాధించి, భగవంతుణ్ణి సాక్షాత్కరింప జేసుకోవాలి గనుక కాస్తేవు నిశ్చలంగా జపం చేసుకోనియ్యి. అలాగా ఇలాగా అని ఈ విషయంలో నువ్వు దూషించావంటే మటుకి నేను సహించను సుమా," అని హెచ్చరించాడు.

ఉమావతి చేసిన హెచ్చరిక మాటలు సాహెబుని మరింత ఉసిగొల్పినై. హుసే నుకు అపరిమితంగా ఉద్రేకం రేగింది. గభీమని ఆ మొక్కను బలంకొద్దీ రెండు చేతులా బలవంతాన పీకి, కసితిరేట్టు అకు

లన్నీ దూసి బాగా నలిపి, పసరు వళ్లంతా పూసుకొని, అప్పటికి కోపం తీరక మొక్కను కాళ్ళకింద వేసి తొక్కివేయబోచ్చాడు !

సాహెబు చెప్పలన్నీ చూస్తున్న పంతులు కిక్కురుమనలేదు. ఒక్క బదు నిమిషాలయేసరికి హుసేను సాహెబుకి దురదామంటా మొదలెట్టినై. గోక్కోవటం ప్రారంభించాడు. శరీరమంతా పట్టుకొన్నదాయె దురద, ఎక్కడని గోక్కోవటం ! అంత కంతకు బాధ ఎక్కువై, సాహెబు జోరిగల గొడ్డులాగా గెంతులేయసాగాడు. మరొక్క పది నిమిషాలయేసరికి అతనికి తారకాలంటుకున్నాయి. బాధ భరించలేక “హేమ్మీ వోయ్ పంతులూ !—అరే హల్లా !!” అంటూ అతడు బొబ్బలు పెట్టేసరికి, తళుకూ బెళుకూ లేకుండా పంతులు, “వోయి హుసేనుగారూ ! ఇదే మా దేవుని మహిమ, అయిన ప్రత్యక్షం కాబోయేముందు భక్తులు ఏపాటి నిలకడగా ఉండగలరా అని ఈవిధంగా పరీక్షిస్తాడు.

పరీక్షకు నిలబడగలిగినవాళ్ళకు ఆ మహిమ భావుడు ప్రత్యక్షమవుతాడు. లేకుంటే లేదు” అని చెప్పాడు.

శివమెత్తినవానిలాగా చిందులు తొక్కుతూవున్న హుసేను “అరే, మాకీ పచ్చెచ్చం అక్కల్లేదు ఓయ్, పంతులూ !—నీకి పలాం పేస్తాం, మీ దేముడ్కి పామ్మని సెప్పువోయ్ పంతుల్ !” అంటూ కాళ్ళో వేళ్ళో పడి బతిమలాడాడు.

పంతులు జాలిపడి, పక్కవూరు చేరుకోగానే సాహెబుకి చికిత్స చేయించాడు. అతనికి బాధ తగ్గింది. తరువాత హుసేనుకి కావలసిన వేరుసెనగకూడా అక్కడనే అమరింది. అందుచేత అతని ఉత్సాహానికి మేరలేకపోయింది.

నాటినించి హుసేనుకి దేముడంటే భయమూ, భక్తి, విశ్వాసమూ కుదిరినై. అతడు ద్వేషం మాని ‘ఎవరి మతం వాళ్ళకి గొప్పది” అంటూ ఉండేవాడు.

సివంగి కుంటుతూ నడుస్తుంది

ఏందుకో తెలుసా?

ఒకనాడు దుమ్ములగొండి (సివంగి) అడవిలో చల్లగాలికి షికారు బయల్దేరి సరికి కుందేలు ఎదురు వచ్చింది. "కుందేలు బావా! కుందేలు బావా!—వినవలసిన వింతలూ, విశేషాలూ ఏమైనా ఉంటే చెప్పు" అన్నది సివంగి.

"వింతలు లేకేమి? ఇవాళ నేనొక చిత్రమైన జంతువును చూచాను సుమా" అని చెప్పింది కుందేలు. ఈ మాట విన్నప్పటి నించి సివంగికి కుతూహలం ఎక్కువై, ఆ చిత్రమైన జంతువు ఎలా వుంటుందో చెప్పమని కూర్చుంది.

అందుకు కుందేలు "ఏం చెప్పమన్నావ్. ఆ జంతువుకి కాళ్లున్నాయికాని గోళ్లు లేవు. గోళ్లుదాకా ఎందుకు, అసలు వేళ్లే లేవు. పైగా దాని పాదాలు చెట్టుపలకలాగా రెండుగా చీలి ఉంటై. పోతే, మనం మనసులో ఏ రంగు తలుచుకుంటే ఆ

రంగు దాని ఒంటిమీద కనిపిస్తుంది. మరొక గమత్తు ఏమిటంటే: అది ఒక కంఠితో ముందుకీ రెండోకంటితో వెనక్కి చూస్తుంది" అంటూ ఇంకా ఏమో చెప్పబోతుండగా, సివంగి పకపక పకపక నవ్వుసాగింది.

ఇంతకూ ఆ కుందేలు తొండనుగురించి ఇంత గొప్పగా వర్ణించి చెప్పిందని సివంగి బుర్రకు స్ఫురించనే లేదు. కుందేలు చెప్పిన మాటలు దాని మనసుకి బాగా పట్టిపోయి, ఈ సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చినప్పుడల్లా అది అదేపనిగా నవ్వేది. క్రమంగా ఈనవ్వు దానికి ఒక అలవాటై పట్టుకుంది.

సివంగి ఇలా పిచ్చిగా నవ్వుటం చూచి, తోడిజంతువులు దీనిని వెర్రివెంకటాయిగా ఎంచనారంభించాయి. తోడిజంతువులు వెక్కిరించేసరికి దానికి కోపం వచ్చి పొరుషం రేగింది. ఇప్పటికీ అసలు సంగతి తెలుసుకోలేని ఆమాయకవు సివంగి

“ఏమిటి ఈ పిచ్చి నవ్వు? ఎందుకు వస్తున్నదో నాకే తెలియకపోయే! ఆ రోజున పికారుకు పొతూవుండగా కుందేలుబావ పిచ్చి చిత్రం చెప్పింది. ఆ మాయమాటలు విన్నప్పటినుంచి నాకు ఈ వెర్రినవ్వు ప్రారంభమైనట్లుంది. ఎంత ప్రయత్నించినా ఈ నవ్వు మానలేకుండా వున్నాను” అని విచారించింది. కాని చేయగలదేముంది?

మరిఒక రోజున కుందేలు మళ్ళీ ఎదట పడేవరకు, అది చేసిన మోసాన్నిగురించి కడుపులో ఉన్నదంతా వెళ్లగక్కి, నివంగి “తొంటరికాళ్ళూ నువ్వు బాగానే ఉన్నావులే!” అంటూ వెక్కిరించింది.

ఈ మాటకు కుందేలు కోపగించు కుంది; కాని పైకిమాత్రం ఏమీ అనకుండా అప్పటినుట్టుకి ఉరుకుంది. మళ్ళీ ఒకనాడు అది నివంగిని పికారుకు బయల్దేరదీసి, ఒక రహస్య ప్రదేశానికి తీసుకువెళ్లి, మధ్య దారిలో ‘కళ్ళు మూసుకుని ఎవళ్ళు వెనక్కి

నడవగలిగితే వాళ్ళు గలిచినట్టు” అన్నది. తెలివితేని నివంగి కుందేలు చేసిన పందెంప్రకారం కళ్ళు మూసుకుని వెనక్కి నడవసాగింది. పోయి పోయి అది ఒక లోతైన గోతిలో మరి లేవలేకుండా పడి పోయింది. అప్పుడు కుందేలు వెళ్లి చేయి ఆసరాయిచ్చి లేవదీసేసరికి కుంటుకుంటూ అడుగులు వేయజొచ్చింది. చూడగా దాని వెనక కాళ్ళు రెండూ విరిగిపోయి ఉన్నై.

అప్పుడు కుందేలు దానితో “వేయి వెర్రి బావా! నివంగి బావా!—నేను తమాషాకు చిత్రమైన కథ చెబితే, నన్ను అర్థం చేసుకో లేకపోయావు. అపోహపడ్డావు. నామీద ఫిర్యాదు చేశావు, నన్ను వెక్కిరించావు. ఇప్పుడు నీ నడకా నువ్వు బాగా ఉన్నావా? తొంటరి కాళ్ళు ఎవరివో వెనక్కి తిరిగి చూచుకో!” అని వేళాకోళం చేసింది. నాటినుంచి పాపం, నివంగికి వెర్రినవ్వు, వెనుకకాళ్ల కుంటి ఎర్పడిపోయినై.

సాతపాటలు

(సేకతణ: దేకుమళ్ళ కామేశ్వరరావు)

ఏధిలో ఇట్టైన విప్రుచెట్టుయిన
వియ్యంకుడన్నయ్య! విచారమేల?
గాలిలో వడ్డైన గంభీరమైన
ధనికుడు భర్తయిన లేవు చింతలు.

* * *

కృష్ణా! కృష్ణా! యంచు వాయుపెట్టాము
కష్టాలు లేకుండ గడుపుమో స్వామి!
కృష్ణమ్మ నీతోడు చెల్లెలిని నేను
కష్టాలు లేకుండ గడుపుమో స్వామి!
తోడివారు పదిమంది నేనొక్కదాన్ని
తోడుపడు కృష్ణమ్మ తోటలలోన!
ఈడువారు పదిమంది నేనొక్కదాన్ని
ఈడుపడు కృష్ణమ్మ ఈరభూముల్ల!
పాలెర్లు పదిమంది నేనొక్కదాన్ని
పాలుపడు కృష్ణమ్మ పంటభూముల్ల!

* * *

అత్త చస్తే కొడలేమనీ యేడ్చు?
అడవి మల్లెలు పూచె నాయాట సాగె.
కొడలు చస్తే అత్తేమనేడ్చు?
కొండగోగులు పూసె నా గోల తీరె.

* * *

అముదాలు పండిన చేను చూడండి
అడవారిగన్నతల్లి అంశ చూడండి.
గోధుమలు పండిన చేను చూడండి
కొడుకులగన్న తల్లి గోల చూడండి.

వి నో ద చ ద రం

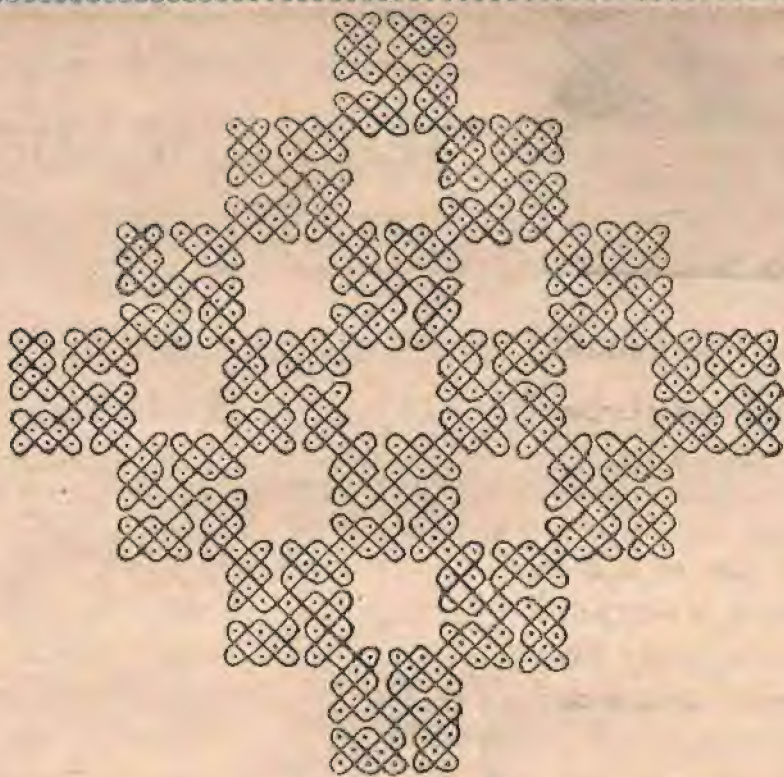
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

ఈ క్రింద యిచ్చిన ఆధారముల
సహాయంతో పై చదరాన్ని పూర్తి
చెయ్యాలి. సరిగా పూర్తిచేసినట్లయితే
ప్రతి మాటలోని చివరి రెండు అక్షరాలు
ఒకేమాదిరిగా వస్తయ్.

ఆధారములు :

1. పులి
2. చిలుక
3. కాకి
4. గుడ్డగూబ
5. బరువు
6. దుఃఖము
7. మిరద

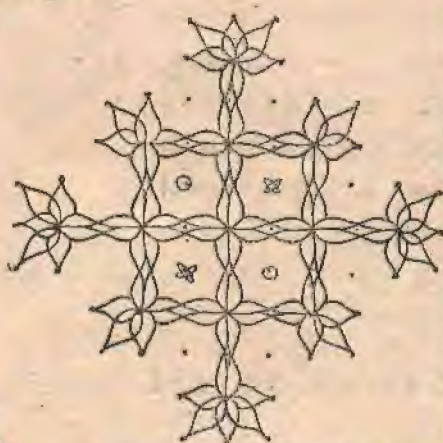
తెలియకపోతే జవాబు 55-వ పేజీలో
చూడండి.

పి. విమల, మద్రాసు

కె. నీతాబాయి, ధవనిగిరి

డి. సరస్వాతాయి, మదవపేట్

ఇంద్రజాలము

పేకముక్క గులాబిపువ్వుగా మారటం

ఈ ట్రిక్కు చేయగలుగుతామని నిజానికి మీరు నమ్మటంలేదు కదూ? అవును, అసలు కిటుకు తెలిసేవరకూ మీరు నమ్మనే లేరు. తీరా రహస్యం తెలుసుకున్నాక మటుకు ఎంతో ఆశ్చర్యపోతారు.

పేకముక్కను అరచేతిలో పట్టుకుని అంకెలున్న వైపు ప్రేక్షకులకు చూపుతాడు ఇంద్రజాలికుడు.

ప్రేక్షకులు బాగా పరీక్షగా చూచుకున్న తరువాత ఇంద్రజాలికుడు పేకముక్క వున్న అరచేతిని రెండవ చేతితో మూసి, మరుక్షణమే చెయ్యి తీసివేస్తాడు. చిత్రం! పేకముక్క మాయమయి

దాని స్థానంలో ఒక గులాబిపువ్వు ప్రత్యక్షమవుతుంది. 'ఇది ఎలా సాధ్యం?'

అదే యిప్పుడు చెప్పబోతున్నాను: ప్రేక్షకులకు నీవు చూపే పేకముక్క

మామూలు పేకముక్కకాదు. ఇంటిదగ్గర ముందుగా నీవు తయారుచేసి తెచ్చుకున్న పేకముక్క. ఇది ఎలావుండాలో బొమ్మలో చూడు. పేకముక్కను అడ్డంగా మూడు సమభాగాలుగా మడత పెట్టు. తర్వాత

వెనుకవైపు మధ్యభాగంలో, సిల్కుతోగానీ, సెల్యూలాయిడ్తోగానీ చేసిన ఒక గులాబిపువ్వు అంటించు. (ఇలాంటి గులాబిపువ్వులు ఎక్కడ దొరుకుతాయో యిది వరకే మీకు తెలుసు). ఇలా తయారుచేసుకున్న పేకముక్కతో సభకు వస్తావన్నమాట.

సభకు వచ్చాక మడతలు

లేకుండాచేసి పేకముక్కను, అంకెలున్న వైపు ప్రేక్షకులకు చూపు. వారు చూచుకున్నతర్వాత, నీ రెండవ చేతితో ఆ ముక్కను మూస్తూ, కిందిభాగాన్ని బొటన

వ్రేలితోనూ పైభాగాన్ని చూపుడు వ్రేలి తోనూ మడతపెడుతూ, పువ్వు అంటించి పున్న వైపు ముందుకు వచ్చేట్టు తిప్పు. ఇదంతా రెప్పపాటు కాలంలో జరగాలి. ఇలాచేసి నీ అరచేతిని తీసివెయ్యి. పేక ముక్కకి బదులు గులాబిపువ్వు కనిపిస్తుంది.

ఈ బ్రెక్కు చేసేటప్పుడు గమనించ వలసిన విషయాలు రెండేరెండు: నీవు పెట్టే మడతలు ప్రేక్షకుల కంటికి కనుపించనంత సున్నితంగా వుండాలి. తర్వాత పేకముక్కని మడతపెట్టేటప్పుడు ప్రేక్షకులకు అనుమానం కలగటానికి వీలులేనంత చాక చక్కంతో, ఒక్క చిటికెలో మడతపెట్టాలి.

ఇదీ ఏమంత కష్టం కాదు. ఒకటి రెండు సార్లు చేసిచూస్తే ఈ బ్రెక్కు అనుకున్నంత కష్టం కాదని మీకే తెలుస్తుంది.

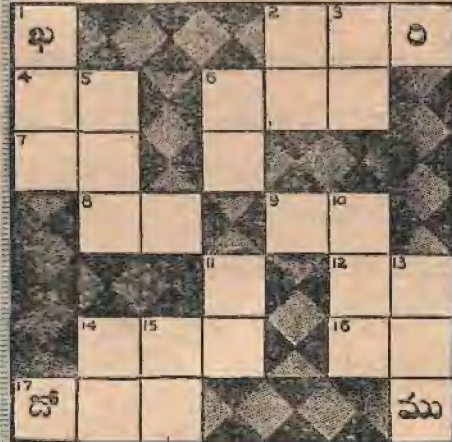
ఇదేవిధంగా పేకముక్కని రైలుటిక్కెట్టుగానూ, నిప్పుపెట్టెగానూ కూడా మార్చవచ్చు. వీటన్నింటికీ ఒకటే మంత్రం.

[ప్రాకటము, ఈ గావడినిగురించి నలహాలను పొందదలిస్తే, వారు 'చందమామ' పేరు ఉదహరిస్తూ ప్రాసెనరుగారికి వ్రాయవచ్చు. ఉత్తరాలు ఇంగ్లీషులోనే వ్రాయాలి. వారి అడసు యిది:—

ప్రాసెనరు పి. సి. నర్కార్, మెజిషియన్,

పోస్టుబాక్సు 7878, కలకత్తా—12.]

చందమామ వెజిల్ (భాషాభివృద్ధికి)

అధారములు

అడ్డము:

నిలువు:

2. శ్యానము	1. వెల
4. ఇరవై దస్తాలు	2. మురద
6. చందమామ	3. విలుకకు వైది
7. జింకవంటిది	5. మూడుపిరులు
8. చుక్క	6. కరుణ
9. యిష్టము	10. కంటి
12. పదము	11. పదవ
14. ఉదయము	13. గిరి
16. కొల్లగొట్టుట	14. కుక్క
17. ఒకప్రక్క	

అట్ట మీది బొమ్మ

త్రలిదండ్రులను దర్శించి, వారిని ఊరడించిన వెంటనే, శ్రీకృష్ణుడు తన తాత గారైన (కంసుని తండ్రి) ఉగ్రసేనుణ్ణి రాజ్యాభిషిక్తునిగా చేశాడు. ఇంతకుముందు కంసునికి భయపడి నానాదేశాలకూ చెదరిపోయిన స్వజనాన్ని మళ్ళీ రప్పించి, సత్కరించి, వారికి కావలసినంత ధనమిచ్చి, వారు సుఖంగా ఉండేటందుకు తగు యోర్పాటులన్నీ చేశాడు. లోగడ కంసునివల్ల యమయాతనలు పడుతూ వచ్చిన యాదవులందరూ ఇప్పుడు శ్రీకృష్ణుని దర్శనంవల్ల కృతార్థులమయ్యామని సంతోషించారు. తరువాత, కృష్ణుడు తనను పెంచి పెద్దచేసిన యశోదా నందనులను, గోపాలురతోనహా రేపల్లెవాడకు పంపించి, అక్కడ వారికి సమస్తమైన సౌఖ్యాలూ సమకూర్చాడు.

ఇక్కడ వసుదేవుడు తన ముద్దుబిడ్డలైన కృష్ణబలరాములకు గర్భునిచేత శాస్త్రోక్తవిధానంగా ఉపనయనాది సంస్కారాలు జరిపించాడు. వారు ఆయనవల్లనే గాయత్రి ఉపదేశంకూడా పొందారు. శ్రీకృష్ణ బలరాములు అన్ని విద్యలూ తెలిసిన సర్వజ్ఞులే ఐనప్పటికీ నరవేషం దాల్చివున్న అవతారమూర్తులు కాబట్టి, లోకంకోసమని గురుకులవాసం చేసి, విద్యాభ్యాసం చేయదలిచారు.

ఈ సంకల్పంతో కృష్ణబలరాములు కాశీపట్టణానికి పోయి, అవంతీపురంలో వుండే సాందీపనుడనే మహావిద్వాంసుణ్ణి ఆశ్రయించి, ఆయనకు శుశ్రూష చేయవారంభించారు. ఈ శిష్యులసేవకు సాందీపనుడు చాలా సంతోషించి, సమస్త వేదములు, వేదాంగాలు, ధర్మశాస్త్రాలు మొదలైన విద్యలు బోధించాడు. విద్యలలో గల మర్మాలు, రాజనీతులలో ఉండే రహస్యాలు వెల్లడించాడు. ఆయన ఇంత శ్రద్ధగా చదువు చెప్పినందుకు శిష్యులున్నూ, ఒక్కతూరి విస్మంతమాత్రాన చక్కగా గ్రహించి, గురువు శ్రమను సారకం చేస్తూవచ్చారు.

పజిలుకు జవాబు :

1 భు			2 ఊ	3 వి	రి
4 రీ	5 ము		6 జా	బి	త్తి
7 దు	ప్పి		లి		
	8 రి	క్క		9 క్కీ	10 తి
			11 నా		12 వా
	14 వే	15 కు	వ	16 సే	గ
17 దో	వి	ది			ము

వివేద చదరానికి జవాబు :

1.	మె	క	ము
2.	శు	క	ము
3.	కా	క	ము
4.	ఘూ	క	ము
5.	తూ	క	ము
6.	శో	క	ము
7.	పం	క	ము

“ఎందుకో తెలుసా?”

“సి వంగి కుంటుతూ నడుస్తుంది ఎందుకో తెలుసా?” అన్నదానినిగురించి మాకు వచ్చిన కథలలోకల్లా ఉత్తమంగా వున్న కథని ఈ సంచికలో ప్రచురించాం. ఈ రచన పంపినది చి|| ఆర్. వినాయకరావు, గుంటూరు. బహుమతిగా యితనికి జనవరి 51 నించి ఒక సంవత్సరం వరకు ‘చందమామ’ పంపబడుచున్నది.

వచ్చేనెల (ఫిబ్రవరి '51) కు

‘ఎందుపందికి ఒళ్ళంతా ముళ్ళే!’

ఎందుకో తెలుసా?

అనే విషయాన్ని గురించి మీరు తెలుసుకుని ఒక చక్కటి కథ వ్రాసి పంపండి. రెండు పేజీలకు మించకుండా వుండాలి. కథలు ఫిబ్రవరి 15-వ తేదీలోగా మాకు చేరేట్టు ఈ క్రింది అడ్రసుకు పంపండి.

“కథల తాతయ్య”

చందమామ ఆఫీసు

పొస్టుబాక్సు 1686, మదరాసు-1

ఈ బొమ్మకి తంగులు వెయ్యండి. మీరు తంగులు వేసిన బొమ్మని వచ్చేనెల (ఫిబ్రవరి)
చందమామ అట్టమీది బొమ్మతో పోల్చుకోండి.

Controlling Editor SRI CHAKRAPANI

Printed and Published by B NAGI REDDI at the B N K Press, Madras-1.

Chandamama, January '51

Photo by R. Krishnan

గేదల స్నానాలు

“నాకు రెండూ, నీకొకటి!”